

Nowa siedziba CDN Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie Filii w Kole

CDN PBP w Koninie Filia w Kole
ul. Włocławska 1
62-600 Koło
tel. (63) 2721261
kolo@cdnkonin.pl
<https://pbp.cdnkonin.pl>

SPIS TREŚCI

Od redakcji (Jarosław Jankowski).....	2
Konferencja pt. „Aktywna tablica w praktyce” w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie (Iwona Hudańska).....	4–5
Aktywna tablica w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych (Zyta Czechowska, Jolanta Majkowska).....	5–6
Pokaz możliwości wykorzystania tablicy interaktywnej w edukacji wczesnoszkolnej z uwzględnieniem programowania (Lidia Drop).....	6–7
Tablica interaktywna na lekcjach przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych (Barbara Jaworowicz, Wioletta Poturała).....	7–8
Nauka programowania z robotem (Mariusz Kordylewski).....	8
Doradca zawodowy, czyli kto? (Edyta Zielińska).....	9
Nauczyciele Wielkopolski Wschodniej w walce o niepodległość w latach 1916–1939 (Piotr Gołdyn).....	10–11
Dziewięć dekad Ligi Ochrony Przyrody w Polsce (Olga Wagner-Zaskórska, Arleta Bartosiewicz).....	12–13
Podsumowanie dziesięcioletnich działań Biblioteki Pedagogicznej w Koninie dla bibliotekarzy szkolnych (Aleksandra Czajkowska, Mira Olszak).....	13–15
Edukacja regionalna i historyczna w praktyce szkolnej (Marcin Gradowski, Leszek Hopen).....	16–17
III Integracyjny Festiwal Nauki (Barbara Jaworowicz).....	18–19
Konińscy poloniści u źródeł reformy (Wioletta Poturała).....	19
Jak edukować o Holokauście i relacjach polsko-izraelskich po II wojnie światowej? (Aldona Olesiak).....	20
„Zawirowany” świat ponowoczesności (Aldona Olesiak).....	21
Zakończenie projektu „Kierunek Wschód – Poznajemy Kazachstan” (Anna Chudzińska).....	22–23
„Zawody przeszłości, zawody przyszłości” Zajęcia dla uczniów w Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie Filii w Turku (Agnieszka Graczyk).....	24
Nowa siedziba CDN Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie Filii w Kole (Krystyna Kowalczyk).....	25
Feryjne spotkania z teatrykiem Kamishibai (Krystyna Kowalczyk, Romana Budynek, Karola Glasner).....	25–26
Propozycje projektów edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych (Aldona Olesiak).....	26–27
REGION W WEEKEND (20) Leszno – miasto w Wielkopolsce z głową byka w herbie, czyli trochę historii i wybrane atrakcje turystyczne (Grażyna Frydrychowicz).....	28–33
Inicjatywy Samorządu Województwa Wielkopolskiego na rzecz edukacji Sprawozdanie z przebiegu konferencji „Praktyczne wsparcie młodzieży niedostosowanej i zagrożonej niedostosowaniem” (Wioletta Poturała).....	34–35
Upowszechnianie gry w szachy w szkołach (Wioletta Poturała).....	35
Bajkowe koty w CDN Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie Filii w Kole (Krystyna Kowalczyk, Romana Budynek, Karola Glasner).....	36

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością mogę Państwu zakomunikować, iż CDN PBP w Koninie **FILIA W KOLE** ma nową siedzibę – ul. Włocławska 1.

W związku z potrzebą zagospodarowania pomieszczeń w poprzedniej siedzibie (w której Filia funkcjonowała od 1989 roku) przez Szkołę Podstawową nr 3 w Kole została podjęta decyzja o przeniesieniu Filii Biblioteki. Dzięki zaangażowaniu władz Miasta Koła oraz CDN w Koninie wybrano miejsce, przygotowano infrastrukturę oraz przeprowadzono działania logistyczne umożliwiające sprawne dokonanie przeniesienia zasobów Filii, w tym 30.000 woluminów.

Chciałbym w tym miejscu podziękować władzom Miasta Koła oraz jednostkom podległym (m.in. Kolskiemu Towarzystwu Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Kole) za pomoc w tym przedsięwzięciu i zrozumienie, jak ważną placówką dla kadry pedagogicznej i mieszkańców Miasta Koła oraz Powiatu Kolskiego jest CDN PBP w Koninie **FILIA W KOLE**.

Zapraszam nauczycieli, pedagogów oraz miłośników książki i czytelnictwa do korzystania zarówno ze zbiorów biblioteki, jak i szerokiego wachlarza działań skierowa-

nych do uczniów, nauczycieli i mieszkańców regionu kolskiego. Tym bardziej, iż CDN PBP w Koninie wraz z Filiami podjęło nowe zadanie, jakim było zorganizowanie i przeprowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie realizuje także projekty edukacyjne o szerokim spektrum tematycznym. Polecam Państwu informacje z zakończonych projektów: *III Integracyjny Festiwal Nauki* oraz *Kierunek Wschód – Poznajemy Kazachstan*.

W „Kurierze” znajdziecie także Państwo artykuły dotyczące konferencji bardzo wysoko ocenionych przez ich uczestników, w tym m.in. *Aktywna tablica w praktyce* czy „Zawirowany” świat ponowoczesności.

W imieniu Organizatorów zapraszam wszystkich na organizowane w Poznaniu: w dniach 23–25 marca 2018 r. – XXII Targi Edukacyjne oraz w dniach 22–23 marca 2018 r. – Ogólnopolski Kongres Edukacyjny EDU TEC pt. „Edukacja dla zdrowia”.

Jarosław Jankowski
Dyrektor CDN w Koninie
Redaktor naczelny
„Konińskiego Kuriera
Oświatowego”

REGULAMIN XVI KONKURSU RECYTATORSKIEGO „WIELKOPOLSKA W POEZJI”

ORGANIZATORZY

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie we współpracy z Zespołem Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie.

CELE

1. Rozbudzanie „świadomości regionalnej”, pogłębianie więzi ze środowiskiem naturalnym, kulturą i społecznością „małej ojczyzny”.
2. Uwrażliwianie młodych ludzi na piękno rodzimego języka i wartości estetyczne poezji.
3. Promowanie uzdolnionych uczniów i działalności dydaktycznej animatorów „sztuki żywego słowa”.

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

1. W konkursie uczestniczyć mogą uczniowie klas VII szkół podstawowych, klas II i III gimnazjów oraz młodzieżowych szkół ponadpodstawowych z terenu województwa wielkopolskiego.
2. Prezentowane teksty muszą być autorstwa poetów wielkopolskich bądź dotyczyć Wielkopolski.
3. Każdy uczestnik przygotowuje dwa utwory poetyckie (bądź ich fragmenty), natomiast wykonuje jeden (w szczególnych przypad-

kach – na życzenie jury – recytuje drugi wiersz). Czas prezentacji nie może przekroczyć 7 minut.

ZASADY ORGANIZACYJNE

1. Recytatorzy rywalizują w dwóch kategoriach:
  - uczniowie klas VII szkół podstawowych oraz klas II i III gimnazjów,
  - uczniowie młodzieżowych szkół ponadpodstawowych.
2. Konkurs przebiega w dwóch etapach:
  - eliminacje – organizowane w szkołach; wyłaniają kilku laureatów – reprezentantów szkoły w finale; przeprowadzane są do 31 marca 2018 r.;
  - finał – realizowany w Zespole Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie (ul. Kardynała S. Wyszyńskiego 3) w dniu 14 kwietnia 2018 r. o godz. 10:00.
3. Zgłoszenie zawodników do finału następuje wskutek wypełnienia zamieszczonej poniżej KARTY UCZESTNICTWA i przesłania jej do Centrum Doskonalenia Nauczycieli (ul. Sosnowa 14, 62-510 Konin) na ręce konsultanta Zbigniewa Budnego do dnia 6 kwietnia 2018 r. z dopi-

skiem: XVI Konkurs Recytatorski „WIELKOPOLSKA W POEZJI”.

4. Organizatorzy nie zwracają kosztów podróży uczestnikom finału.
5. Powołane przez organizatorów jury przyzna w każdej z obydwu kategorii trzy nagrody i trzy wyróżnienia (nagrody książkowe i dyplomy), uwzględniając następujące kryteria oceny:
  - dobór i interpretacja tekstu,
  - ogólny wyraz artystyczny,
  - kultura słowa.Ponadto przewidziana jest nagroda specjalna za najlepsze wykonanie utworu konińskiego poety (tomy poetyckie rodzimych artystów udostępniane są zainteresowanym m.in. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Koninie oraz w CDN Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie). Jednakże organizatorzy zastrzegają sobie możliwość innego podziału nagród.
6. Ponadto organizatorzy zastrzegają sobie możliwość odwołania konkursu z przyczyn organizacyjnych, losowych, zbyt małej liczby uczestników itp.
7. Wszelkich dodatkowych informacji dotyczących konkursu udziela dr Zbigniew Budny – tel. 63 245 75 20 wew. 222.

KARTA UCZESTNICTWA

.....
pieczęć szkoły delegującej

Imię i nazwisko uczestnika .....

Nazwa i adres szkoły ..... Klasa .....

Opiekun artystyczny .....

Autorzy i tytuły przygotowanych tekstów (w pierwszej kolejności utwór prezentowany)

1. ....

2. ....

Przewidywany czas recytacji .....

Iwona Hudańska *nauczyciel konsultant CDN w Koninie*

Konferencja pt. „Aktywna tablica w praktyce” w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

Na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej w Warszawie w dniu 20 lipca 2017 r. pojawiła się informacja wraz z podstawą prawną dotycząca *Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2017-2019 – „Aktywna tablica”*. Program ten skierowano do placówek oświatowych i samorządów terytorialnych, z myślą o wyposażeniu szkół w pomoce dydaktyczne.

Jak wynikało z informacji MEN, w ramach trzyletniego rządowego programu pomoce dydaktyczne trafią do około 15 580 szkół w Polsce i za granicą, z czego:

1. do 5 582 szkół i szkół za granicą w 2017 r.;
2. do 4 999 szkół i szkół za granicą w 2018 r.;
3. do 4 999 szkół i szkół za granicą w 2019 r.

(<https://www.men.gov.pl/ministerstwo/informacje/aktywna-tablica-zalozenie-projektu/>)

Kuratorium Oświaty w Poznaniu 17 sierpnia 2017 r. zamieściło informacje dotyczące programu „Aktywna tablica”, aby umożliwić szkołom/placówkom oraz organom prowadzącym przystąpienie do programu i ubiegania się o środki finansowe w celu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Szczegółowe informacje nt. programu „Aktywna tablica” znajdują się na stronach www.men.gov.pl i www.ko.poznan.pl.

Na przełomie listopada i grudnia 2017 r. Kuratorium Oświaty w Poznaniu zleciło wielkopolskim ośrodkom doskonalenia nauczycieli zorganizowanie konferencji dla dyrektorów szkół i e-koordynatorów ze szkół i placówek biorących udział w programie „Aktywna tablica w praktyce”.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie we współpracy z **Kuratorium Oświaty w Poznaniu** w dniu 5 grudnia 2017 r. było realizatorem konferencji pt. „Aktywna tablica w praktyce”. Celem konferencji była prezentacja zasobów aktywnej tablicy oraz możliwości wykorzystania nowych technologii w praktyce.

Konferencja przebiegała zgodnie z ustalonym harmonogramem działań z dwóch grupach szkoleniowych i ośmiu podgrupach według poniższego programu:

1. Wystąpienie przedstawicieli Wielkopolskiego Kuratora Oświaty – **Krzysztof Franikowski**, Wizytator Delegatury Konin; **Beata Rokus-Stawińska**, Wydział Administracyjno-Finansowy.
2. Wykład wprowadzający dotyczący edukacyjnych aspektów stosowania technologii informacyjnych – **dr Mateusz Leszkowicz**, Wydział Rozwoju Edukacji Kuratorium Oświaty w Poznaniu.
3. „Dobre praktyki”:
  - Tworzenie materiałów dydaktycznych do wykorzystania na tablicy interaktywnej – **Zyta Czechowska, Jolanta Majkowska**, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kowanówku (Super Belfrzy);
  - Prezentacja sposobów wykorzystania tablicy interaktywnej – **Barbara Jaworowicz, Wioletta Poturała**, konsultantki CDN w Koninie;
  - Pokaz możliwości wykorzystania tablicy interaktywnej w edukacji wczesnoszkolnej z uwzględnieniem programowania – **Lidia Drop**, Szkoła Podstawowa nr 3 w Słupcy;
  - Lekcja programowania z robotem – **Marcin Kościelak**, przedstawiciel Wydawnictwa MAC, **Mariusz Kordylewski**, konsultant CDN w Koninie;
  - Prezentacja wykorzystania zasobów monitora oraz maty interaktywnej – **Daniel Guzdek, Arkadiusz Boliński**, przedstawiciele Wydawnictwa MAC.
4. Podsumowanie konferencji – **Krzysztof Franikowski**, Wizytator Delegatury Konin Kuratorium Oświaty w Poznaniu.

Informację o konferencji upowszechniono na stronie internetowej Centrum. Bezpośrednio na adresy e-mailowe szkół oraz do jednostek samorządu terytorialnego przesłano link do rejestracji z prośbą o jego upowszechnienie wśród dyrekto-

rów szkół biorących udział w *Programie rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych – „Aktywna tablica”*. Ponadto bezpośrednio do szkół, które z różnych przyczyn nie zalogowały się na konferencję, przesłano link do rejestracji. Na konferencję nauczyciele rejestrowali się do bazy przygotowanej w tym celu przez CDN w Koninie. W konferencji łącznie udział wzięło 142 nauczycieli z 72 szkół (na 83) ze wskazanej przez Kuratorium Oświaty w Poznaniu bazy szkół.

Konferencja przebiegała zgodnie z harmonogramem. Uroczyste jej otwarcie przypadło w udziale Iwonie Hudańskiej (koordynatorce konferencji „Aktywna tablica w praktyce”), która powitała wszystkich zebranych w imieniu Jarosława Jankowskiego, Dyrektora CDN w Koninie, życząc im owocnego i satysfakcjonującego udziału w konferencji.

Następnie przedstawiciel Wielkopolskiego Kuratora Oświaty w Poznaniu **Krzysztof Franikowski**, Wizytator Delegatury w Koninie wprowadził zgromadzonych w nurt wydarzeń w związku z wdrażaniem przez Kuratorium w Poznaniu *Rządowego programu „Aktywna tablica”*. Interesujące dla zgromadzonych informacje związane z dokumentowaniem działań projektowych przekazała Beata Rokus-Stawińska, specjalistka Wydziału Administracyjno-Finansowego Kuratorium Oświaty w Poznaniu. Dr Mateusz Leszkowicz wykładem inauguracyjnym wprowadził uczestników konferencji w spektrum możliwości wykorzystania nowych technologii w dydaktyce, czyniąc ją jeszcze bardziej atrakcyjną i efektywną zarówno dla ucznia, jak i nauczyciela. W dalszej części konferencji miała miejsce prezentacja dobrych praktyk, które w szczegółach opisują poniżej autorzy zajęć.

Każdy uczestnik konferencji miał zagwarantowany udział w pełnym zakresie programowym, a podział na podgrupy dawał sposobność praktycznego pokazu prezentowanych treści i indywidualnego udziału w ćwiczeniach.

Uczestnicy konferencji w udzielonej informacji zwrotnej wyrazili swoje zadowolenie z udziału w przedsięwzięciu,

równocześnie sygnalizując zmęczenie wielością treści programowych. Zgłaszali także potrzebę kontynuacji doskonalenia, szczególnie w zakresie programowania, tworzenia materiałów dydaktycznych do wykorzystania na tablicy interaktywnej oraz obsługi tablicy.

Podsumowania konferencji dokonał wizytator **Krzysztof Franikowski**, dziękując dyrektorom, nauczycielom, prowadzącym zajęcia oraz organizatorom za aktywny w niej udział.

Poniżej autorzy wykładów i warsztatów opisują treści realizowane podczas konferencji „Aktywna tablica w praktyce”.

Zyta Czechowska, Jolanta Majkowska *Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kowanówku (Super Belfrzy)*

Aktywna tablica w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych

W e współczesnej edukacji nie ma odwrotu od nowoczesnych technologii, bo i dlaczego mielibyśmy tę ewolucję zatrzymać? Wraz z rozwojem technologii wzrastają świadomość i umiejętności cyfrowe dzieci, młodzieży i nauczycieli.

Z naszych kilkuletnich obserwacji wynika, że większość uczniów, rodziców i nauczycieli uznaje wprowadzanie technologii informacyjno-komunikacyjnych do klasy za świetną i pożądaną drogę rozwoju. Uczniowie niepełnosprawni intelektualnie czy też dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nie mogą bowiem żyć w oderwaniu od rzeczywistości. Warto, aby ten „pociąg” zmian dotarł również do szkolnictwa specjalnego. Od lat wdramy TIK na swoich lekcjach, dlatego możemy postawić tezę, że nic w taki sposób jak nowoczesne technologie nie zwiększa motywacji uczniów do nauki. Pozwalają one na odkrycie i doświadczenie nowych emocji w procesie edukacji, co z kolei wpływa na atrakcyjność nauczania i uczenia się, a tym samym na wysoką efektywność. Praca z wykorzystaniem iPadów, tabletek czy smartfonów, ale także interaktywnych tablic niewątpliwie wpływa również na zwiększenie doznań percepcyjnych i sensorycznych, wspomaga usprawnianie motoryki małej, koordynacji wzrokowo-ruchowej, ale także wpływa na wydłużenie uwagi i koncentrację na wykonywanym zadaniu.

Mimo wielu sceptycznych opinii obserwujemy zmianę w postrzeganiu nowych technologii w edukacji i terapii uczniów. Budujące jest to, że coraz więcej nauczycieli i terapeutów stara się pogłębić swoją wiedzę na temat TIK-u. Poznają nowe narzędzia, platformy edukacyjne

i aplikacje tabletowe. Coraz więcej szkół wyposażonych jest w iPady czy tablety, nowoczesne komputery, interaktywne tablice czy dotykowe monitory, przy czym nie są one tylko kolejnym meblem, ale rzeczywiście stają się kolejnym narzędziem edukacyjnym.

Mimo wielu krytycznych opinii na temat tablic my jesteśmy zdania, że są one dużą pomocą w naszej niełatwej pracy, chociaż praca z tabletami jest o wiele cenniejsza. Warunkiem jest jednak to, aby rzeczywiście wykorzystywać tablice zgodnie z ich przeznaczeniem. Posiadają one bardzo często dodatkowe oprogramowanie zawierające prezentacje, animacje, zdjęcia, gify, które w połączeniu z użyciem tablic interaktywnych pomaga uczniom zrozumieć abstrakcyjne tematy i pojęcia poprzez użycie konkretnych przykładów w formie przestrzennej i graficznej. Dodatkowym walorem tablic jest to, że przekaz graficzny możemy wspomagać głosem, wideo i praktycznym działaniem ucznia, co nie jest bez znaczenia. Dziecko, w tym także to niepełnosprawne, staje się sprawcą, a produkt jego działań jest natychmiastowy, kolorowy, atrakcyjny i widoczny dla innych, co dodatkowo potęguje motywację do pracy.

Możliwość korzystania z tablicy na lekcji z młodszymi uczniami, a szczególnie niepełnosprawnymi z pewnością motywuje nauczycieli i uczniów do podnoszenia cyfrowych kompetencji, przygotowywania interaktywnych ćwiczeń i materiałów edukacyjnych, którymi mogą dzielić się z innymi. Poza tym zwiększa to częstotliwość wykorzystywania materiałów audio i wideo na lekcji. Coraz większa baza platform edukacyjnych

i interaktywnych programów sprawia, że chętniej i efektywniej wykorzystujemy tablice. Dzięki tablicom osiągnięcie sukcesu edukacyjnego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii staje się możliwe również w przypadku dzieci z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością. Warunkiem jest tylko właściwe dobranie narzędzi i ćwiczeń.

Przed szkołami szansa na pozyskanie interaktywnych tablic z rządowego programu „Aktywna tablica”. Nie wystarczy jednak tylko je posiadać, ale warto i nawet należy zacząć wykorzystywać zasoby i możliwości tablic. Zapewniamy, że są one znaczące, jeśli zna się odpowiednie narzędzia i właściwie się z nich korzysta.

Propozycje platform i stron edukacyjnych:

1. Learningapps
2. Educaplay
3. Matzoo
4. PisuPisu
5. Epodreczniki
6. My - bliżej świata, świat bliżej nas
7. Fun Maths
8. Symetria
9. Digipuzzle
10. Mimowa
11. Jigsawplanet

Lidia Drop Szkoła Podstawowa nr 3 w Słupcy

Pokaz możliwości wykorzystania tablicy interaktywnej w edukacji wczesnoszkolnej z uwzględnieniem programowania

Na konferencji „Aktywna tablica w praktyce” pokazano zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem tablic interaktywnych. Zaprezentowano przykłady dobrych praktyk wykorzystania TIK m.in. w klasach najmłodszych.

Tablica interaktywna powinna służyć zdobywaniu przez uczniów podstawowych kompetencji z zakresu stosowania technologii informacyjnej oraz wykorzystania programów użytkowych i edukacyjnych w celu zdobywania i poszerzania wiadomości i umiejętności wymaganych przez podstawę programową. Na pierwszym etapie edukacyjnym to wspinały sposób, by połączyć zabawę i naukę. TIK daje możliwość lepszego skupienia uwagi, zaciekawienia, motywowania uczniów do nauki. Dlatego warto, by pracownia klas I-III była wyposażona w zestaw multimedialny.

Tablica interaktywna

Różne modele tablicy interaktywnej prezentują różne oprogramowania. Jednak pewne narzędzia przydatne w prowadzeniu zajęć na I etapie edukacyjnym są dostępne niezależnie od modelu tablicy. Są to w szczególności:

- **Reflektor** – doskonałe narzędzie do tworzenia foto-zagadek, które warto wykorzystać podczas utrwalania lub sprawdzania wiedzy uczniów, a także do skupiania uwagi dzieci na fragmencie obrazu czy tekstu.
- **Zaslona** – polecam ją do zadań dotyczących pisania z pamięci oraz podczas nauki na pamięć wiersza lub tekstu piosenki.
- **Kolorowe pisaki** – nie tylko pozwalają pisać na czystym ekranie, podobnie jak na tablicy, lecz także robić notatki na wyświetlanym tekście, obrazie czy zdjęciu oraz zaznaczać wybrane fragmenty.
- **Zdjęcie** – możliwość zrobienia tzw. zrzutu każdego wyświetlonego na ekranie obrazu daje ogromne możliwości. Zapisany plik może posłużyć za tło planszy z celami lekcji. Jeśli jako wpro-

wadzenie do tematu lekcji wyświetlam krótką animację lub film przyrodniczy, wykorzystuję kadry z nagrania. Taka forma wizualizacji jest szczególnie skuteczna w wypadku tej grupy wiekowej uczniów. Element dowolnego zdjęcia-zrzutu można powielić i wykorzystać do stworzenia np. zadania matematycznego.

To tylko nieliczne przykłady wykorzystania standardowych narzędzi tablicy.

Podczas spotkania zaprezentowano również uniwersalne darmowe oprogramowanie do tablic – Open Sankore umożliwiające tworzenie interaktywnych lekcji na tablicy dowolnego producenta.

Multibooki – na dobry początek

Tablica interaktywna pozwala na optymalne wykorzystanie np. multibooków, czyli multimedialnych podręczników, oferowanych przez różnych wydawców. Takie publikacje oprócz tekstu z podręczników i ćwiczeń zawierają także poruszające wyobraźnię filmy, animacje, zdjęcia, nagrania wierszy i piosenek, podkłady muzyczne oraz fragmenty utworów muzyki poważnej. Warto zwrócić uwagę na zamieszczone w multibookach ćwiczenia interaktywne, np.:

Animacja prezentująca sposób pisania i umiejscawiania liter w liniaturze jest widoczna dla ucznia przez cały czas i stanowi nieocenioną pomoc we wprowadzaniu liter, a zabawa w wirtualny sklep pozwala doskonalić umiejętność liczenia.

Zdjęcia i filmy o tematyce przyrodniczej „zabierają” małych uczniów do lasu, parku czy sadu o różnych porach roku. Taka wirtualna wycieczka może stanowić przygotowanie do obserwacji prowadzonych w naturalnym środowisku lub być sposobem na podsumowanie, utrwalenie i pogłębienie wiedzy uczniów.

Animowane scenki sytuacyjne mogą stanowić wprowadzenie do zajęć na temat przyjętych zachowań np.: w muzeum, sklepie, lesie itp. Filmiki sprawdzą się świetnie jako inspiracja do roz-

mowy lub odgrywania scenek w klasie.

Wartość podręcznika interaktywnego leży w tym, że nauczyciel ma materiały dydaktyczne wzbogacone o multimedia zawsze „pod ręką”. Z praktyki nauczycielskiej wynika, że to dobry sposób, by oswoić się z TIK – zarówno w wypadku nauczyciela, jak i uczniów. Z czasem nabieramy odwagi w korzystaniu z innych zasobów oraz samodzielnym poszukiwaniu i przygotowywaniu własnych pomocy i ćwiczeń interaktywnych.

Programy i aplikacje

Na lekcjach warto korzystać z darmowych programów i gier edukacyjnych, które można znaleźć w wielu miejscach w sieci. Zawsze upewniamy się, czy używane przez nas aplikacje są legalne oraz czy na pewno odpowiadają potrzebom edukacyjnym naszych uczniów. Prezentowane na lekcjach programy należy wcześniej dokładnie przetestować.

Na uwagę zasługują np. aplikacje:

- Learning Apps – aplikacja wspierająca proces uczenia się i nauczania za pomocą małych interaktywnych modułów. Istniejące moduły mogą być bezpośrednio wykorzystywane w nauczaniu, zmieniane lub też tworzone przez użytkowników w Internecie.
- ZooBurst i inne (Storybird, StoryJumper) – to cyfrowe narzędzia, które pokazują uczniom, jak wiele radości może przynieść samodzielne pisanie. Pozwalają każdemu w prosty sposób tworzyć własne książeczki.
- Voki.com pozwala na tworzenie

mówiących awatarów i odsłuchiwanie zapisanych czy nagrywanych tekstów, także w różnych językach.

- Pizap.com służy do edycji zdjęć z możliwością dodawania tekstów, dymków i emotikonów, a także tworzenia plakatów, komiksów i kolaży.
- Pimpapum.net daje możliwość tworzenia komiksów i książeczek.
- Zondle.com służy do tworzenia gier edukacyjnych.

Strony edukacyjne

Warto zapoznać się też ze stronami edukacyjnymi pomagającymi we wprowadzaniu pewnych treści edukacyjnych.

- www.ekodzieciaki.pl – podstrona witryny Ministerstwa Środowiska zawiera treści ekologiczno-

-przyrodnicze, gry, quizy, zabawy interaktywne, kolorowanki, ciekawostki, materiały dla uczniów i nauczycieli.

- www.dzieci.erys.pl – eRyś przedstawi młodszym uczniom zagadnienia przyrodnicze.
- www.kula.gov.pl – strona prowadzona przez Ministerstwo Kultury na pewno pomoże uczniom poznać Polskę.
- www.dyktanda.net – strona zawiera ćwiczenia i testy ortograficzne oraz dyktanda on-line. To doskonały materiał do odwróconej lekcji. Warto wspomnieć, że strona zawiera opis zasad ortograficznych, który warto wykorzystać na lekcji jako przydatne źródło informacji.
- www.matzoo.pl – zadania z za-

kresu edukacji matematycznej.

- www.zyrafa.pl – treści z zakresu edukacji matematycznej, polonistycznej, przyrodniczej.
- www.soroban.pl – liczydło on-line – to ciekawa pomoc w edukacji matematycznej dzieci. Ułatwia zrozumienie systemu pozycyjno-dziesiątkowego. Polecam tę aplikację również nauczycielom wyższych poziomów edukacyjnych.

Ćwiczenia matematyczne czy ortograficzne mogą być nie tylko atrakcyjniejsze, lecz także bardziej rozwojowe, gdy użyjemy do tego celu TIK. Na pewno warto spróbować wprowadzać nowoczesne technologie podczas pracy z uczniami już w klasach I–III szkoły podstawowej. Mądrze stosowane mogą skutecznie pomóc w osiągnięciu celów kształcenia.

Barbara Jaworowicz, Wioletta Poturała *Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie*

Tablica interaktywna na lekcjach przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych

Cywilizacyjny rozwój na naszych oczach zmienia obraz polskiej edukacji, a szkoła musi nadążyć za rewolucją technologiczną, której zagorzałymi orędownikami są najmłodsi użytkownicy – cyfrowi tubylcy, poruszający się z łatwością w świecie nowych technologii. W szkole XXI wieku nie możemy więc cały czas posługiwać się narzędziami pedagogiki XIX wieku, którymi byli otoczeni nauczyciele – cyfrowi imigranci. Z pewnością szkoła jeszcze długo, z rozmaitych względów, nie będzie zanurzona w medialnej rzeczywistości tak, jak tego życzyliby sobie uczniowie, ale wiele działań i projektów zmierza ku ewolucji także w tej dziedzinie.

Informatyzacji służyć ma także program „Aktywna tablica”, gdyż w wyniku jego realizacji do szkół podstawowych trafi wiele tablic interaktywnych

oraz ekranów dotykowych. Używanie ich jedynie do pisania, rysowania lub też przepisywania treści z podręcznika byłoby prostym zastąpieniem zwykłej kredowej tablicy i podważałoby sens ministerialnego programu. Termin „interaktywna” zakłada bowiem ideę wchodzenia użytkownika w interakcję z treścią na ekranie. Taki efekt najłatwiej osiągnąć, wykorzystując różnorodne ćwiczenia i aplikacje, w których uczeń „działa” na ekranie: dobiera elementy, uzupełnia, łączy w pary itd. Wymienione ćwiczenia można wykorzystać praktycznie na każdym przedmiocie, choć z pewnością będą one najbardziej atrakcyjne dla najmłodszych uczniów.

W szkołach wyposażonych w tablice interaktywne największym problemem jest brak ciekawego i wartościowego dydaktycznie oprogramowania, gdyż wiąże się to z zakupem licencji oraz określonymi kompetencjami informatycznymi nauczycieli. To okazuje się barierą nie do pokonania, dlatego należy szukać prostszych rozwiązań. Warunkiem koniecznym, otwierającym nieograniczone możliwości, jest dobre połączenie z internetem, ale placówkom uczestniczącym w projekcie zapewniono to. Dzięki sieci mamy niemal nieograniczone możliwości pracy z tablicą.

W swej prezentacji na konferencji pominięłyśmy aplikacje przygotowywane przez wydawców podręczników,

gdyż są one bardzo zróżnicowane. Dla przykładu: bardzo ciekawe materiały przygotowują wydawcy podręczników do nauki języków obcych, natomiast niezbyt atrakcyjnie wyglądają materiały dla polonistów. Opisane niżej linki w zamysle prowadzących są próbką tego, co można znaleźć w sieci i w sposób atrakcyjny wykorzystać na lekcjach z tablicą interaktywną.

Ciekawe strony:

- <http://www.ortografka.pl/> – zgodnie z nazwą strona w całości poświęcona zagadnieniom polskiej ortografii. Zawiera różnorodne ćwiczenia, gry edukacyjne, daje możliwość druku tekstów. Niebanalna szata graficzna i ciekawy dobór materiału językowego.
- <http://www.dyktanda.net/> – serwis zawierający elektroniczne dyktanda, pomocne przy utrwalaniu zasad poprawnej pisowni przeznaczony dla uczniów szkoły podstawowej. Ćwiczenia podzielone zostały na dwie grupy: klasy I–III oraz klasy IV–VI. Istnieje również możliwość wyboru zakresu ćwiczenia (rz i ż, ch i h oraz ó i u).
- <http://www.scholaris.pl/> – portal dla nauczycieli zawierający bezpłatne, elektroniczne zasoby edukacyjne dostosowane do wszystkich etapów kształcenia.

Materiały dostępne na portalu są kompatybilne ze wszystkimi tabletami interaktywnymi i innymi urządzeniami wspomagającymi pracę nauczyciela, np. tabletami. Obecnie portal udostępnia 28 tysięcy interaktywnych materiałów ze wszystkich przedmiotów lekcyjnych, na różnych poziomach edukacyjnych. Są wśród nich scenariusze lekcji, ćwiczenia, teksty, animacje, slajdy, symulacje, gry dydaktyczne, filmy.

- <http://www.epodreczniki.pl/begin/> – portal nieco zapomniany, ale zawierający niezwykle wartościowe i inspirujące materiały, zwłaszcza wykorzystujące potencjał tablicy interaktywnej na różnych poziomach kształcenia. Materiały dydaktyczne (tekstowe, interaktywne, filmowe) opracowano do 10 przedmiotów kształcenia ogólnego, tj. do języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, matematyki, informatyki, przyrody, biologii, geografii, fizyki i chemii. Z epodreczników korzystać może każdy nauczyciel i uczeń na tablecie lub komputerze.
- <https://www.zygotebody.com/> –

atlas anatomiczny 3D w języku angielskim, ale pozwala poznać przestrzenne rozmieszczenie poszczególnych narządów i może uatrakcyjnić zajęcia z przyrody lub biologii.

- http://www.vatican.va/various/cappelle/sistina_vr/ – wirtualna wycieczka do Kaplicy Sykstyńskiej pozwala na przyjrzenie się z bliska fascynującym freskom. Dzięki znakomitym zdjęciom i trójwymiarowej technice można dostrzec więcej szczegółów niż w czasie realnego zwiedzania.
- www.learningapps.org – bezpłatna platforma do tworzenia różnych ćwiczeń, prostych gier edukacyjnych i innych pomocy do wykorzystania w procesie dydaktycznym.
- www.edu.glogster.com – program służący do tworzenia wirtualnych, multimedialnych plakatów. Istnieje możliwość zamieszczania dźwięków, filmów, zdjęć, tekstów, grafiki oraz animacji.
- www.educaplay.com – narzędzie do tworzenia różnych ćwiczeń interaktywnych dla uczniów. Są nimi: Riddle – zagadka, tekst i ukryty obraz; Matching Mosaic

Game – dopasowanie par, np. tekstu i obrazu, tekstu i tekstu; Fill in the Blanks – uzupełnianie luk; Interaktive Map – interaktywna mapa; Quiz – pytania i odpowiedzi.

- www.algodoo.com – narzędzie do tworzenia interaktywnych scen. Za pomocą dostępnych narzędzi istnieje możliwość ilustracji praw fizycznych, budowania wynalazków, projektowania gier.
- www.edukator.pl – na stronie znajduje się zbiór interaktywnych aplikacji nadających się do wykorzystania na różnych przedmiotach z użyciem tablicy interaktywnej. Znajdują się tam wirtualne laboratoria, interaktywne lekcje, ćwiczenia dotyczące wykresów, aplikacje pozwalające zobrazować struktury chemiczne i biologiczne, narzędzia do tworzenia gier.

Na uwagę zasługuje też aplikacja e-doświadczenia. Zawiera zestaw 23 doświadczeń z fizyki, wersje on/off line. Może służyć wizualizacji zjawisk fizycznych oraz zobrazowaniu zadania edukacyjnego, jak również sprawdzeniu wyników uzyskanych przez uczniów podczas rozważań teoretycznych.

Mariusz Kordylewski Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

Nauka programowania z robotem

W ramach konferencji „Aktywna tablica w praktyce” w cyklu „Dobre praktyki” odbyło się spotkanie połączone z prezentacją „Lekcja programowania z robotem”. Spotkanie poprowadzili Marcin Kościelak – przedstawiciel Wydawnictwa MAC Edukacja oraz Mariusz Kordylewski – konsultant CDN w Koninie. Zasygnalizowano uczestnikom sposób realizacji na lekcji zawartego w nowej podstawie programowej informatyki zapisu dotyczącego wykorzystania robota-zabawki do nauki programowania.

Temat rozwinięto na zorganizowanych 14 grudnia 2017 r. przez CDN w Koninie warsztatach „Programowalny robot na zajęciach informatyki”. Celem zajęć było zaproponowanie uczestnikom (nauczycielom informatyki) sposobu realizacji podstawy programowej informatyki w obszarze programowalności w tym dokumencie programowym następująco: „Uczeń formułuje i zapisuje w postaci algorytmów polecenia składające się na sterowanie robotem lub obiektem na ekranie”. Zajęcia również poprowadzili

Marcin Kościelak (Wydawnictwo MAC Edukacja) oraz Mariusz Kordylewski (CDN w Koninie).

W programie warsztatów znalazły się:

- prezentacja robota Photon w wersji edukacyjnej;
- ćwiczenia w programowaniu robota za pomocą tabletu i smartfona oraz formułowanie pomysłów na jego wykorzystanie na lekcji informatyki.

Uczestnicy zajęć ochoczo wykonywali ćwiczenia polegające na programowaniu za pomocą tabletu i smartfona różnych zachowań robota Photon. Nauczyciele wyrazili pozytywne opinie o zastosowaniu robota do wzbogacenia i uatrakcyjnienia lekcji informatyki oraz do skoncentrowania uwagi uczniów na pracy i nauce programowania na zajęciach edukacji informatycznej i informatyki.

Informacje o interaktywnym robocie Photon można znaleźć na stronie internetowej – odnośnik: <https://www.mac.pl/programowanie>.

Edyta Zielińska *doradca zawodowy w PPP-P w Ślesinie*

Doradca zawodowy, czyli kto?

Proces przygotowania młodzieży do podjęcia decyzji edukacyjnych i zawodowych ma bardzo duże znaczenie społeczne. W dobie nieustannych przemian, szybkiego postępu wiedzy, rozwoju nauki i techniki pojawiają się nowe potrzeby i dążenia, by młodzież aktywnie uczestniczyła w dynamicznie zmieniającym się rynku pracy. Oznacza to potrzebę rozwijania i kształtowania u młodego człowieka świadomości własnych możliwości psychofizycznych, permanentnego kształcenia się i zdobywania kwalifikacji zawodowych celem świadomego kreowania kariery zawodowej.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż jedną z najistotniejszych decyzji w życiu każdego człowieka jest wybór zawodu. Stopień trafności dokonanego wyboru oraz drogi do niego wiodącej decyduje o tym, czy w przyszłości wykonywana praca będzie efektywna, czy pozwoli na realizację życiowych planów, czy będzie źródłem zadowolenia i satysfakcji. Podjęta pochopnie i przypadkowo może przynieść rozczarowanie już na początku nauki w wybranej szkole.

Jednakże w okresie dorastania podjęcie tak ważnej decyzji nie jest rzeczą łatwą. Często w okresie tym młody człowiek nie posiada jeszcze dostatecznej wiedzy o dostępnych formach edukacji, rynku pracy, zawodach przyszłości, kierunkach studiów, przeciwwskazaniach do wykonywania określonych zawodów. Niejednokrotnie towarzyszą mu napięcia i lęki związane z opuszczeniem szkoły, którą już zna, zdawaniem egzaminów, rozpoczynaniem kolejnego etapu rozwoju w nieznanym mu otoczeniu.

Dlatego też wsparciem młodemu człowiekowi w przełomowym dla niego momencie, w którym podejmuje decyzje dotyczące swoich dalszych losów edukacyjnych i zawodowych, służy doradca zawodowy.

W literaturze przedmiotu czytamy, że doradca zawodowy jest osobą, która w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych udziela pomocy uczniom i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową, jak również potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego. A przy tym współpracuje z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej

uczniów, wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, znajomość rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

Zadaniem doradcy zawodowego jest zatem kształtowanie umiejętności kluczowych, uświadamianie konieczności przemyślanego planowania własnej przyszłości, ukazywanie złożoności świata pracy i szansy uczestnictwa w nim, wzmacnianie odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Doradca zawodowy powinien posiadać umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych, słuchania, prowadzenia rozmowy, prawidłowego wykorzystywania metod i technik poradnictwa, rozwiązywania problemów z wykorzystaniem własnej wiedzy, w tym umiejętności analizy informacji. Do niezbędnych cech jego osobowości zaliczyć można także: umiejętność należytego wysławiania się, empatię, elastyczność w działaniu, postawę twórczą, umiejętności sprawnościowo-organizacyjne oraz świadomość własnych potrzeb i motywów działania.

W procesie doradztwa zawodowego doradca pełni rolę osoby wspierającej, inspirującej, motywującej do działania, do analizy i oceny sytuacji radzącego się.

Można zatem przyjąć, iż rolą doradcy jest jak najlepsze zrozumienie osoby poszukującej wsparcia, porady, ukierunkowania, wzmocnienia. Należy przy tym podkreślić, iż doradca zawodowy w swoim działaniu nie powinien dawać gotowych rozwiązań, wyręczać, narzucać, oceniać, krytykować.

Celem pracy doradcy zawodowego jest przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej na różnych etapach kształcenia, przekazywanie aktualnej wiedzy o ofertach edukacyjnych szkół, trendach i tendencjach na rynku pracy, umożliwienie poznawania własnych umiejętności, uzdolnień, zainteresowań i predyspozycji zawodowych.

Jak wynika z powyższego, praca doradcy zawodowego wymaga nieustannego aktualizowania informacji, poszerzania wiedzy i doskonalenia warsztatu pracy, zapoznawania się z informacjami dotyczącymi rynku edukacyjnego i rynku pracy, zdobywania wiedzy z wielu dziedzin nauki. Doradca zawodowy inspiracji może szukać we własnych doświadczeniach szkoleniowych, warsztatowych,

w literaturze, jak również podczas wymiany doświadczeń z innymi specjalistami. Doskonałą ku temu okazją jest chociażby uczestnictwo w spotkaniach grupy wsparcia dla doradców zawodowych czy też przynależność do sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego.

Korzystanie z usług tego specjalisty stwarza młodzieży możliwość przygotowania się do funkcjonowania w nowoczesnym społeczeństwie, do świadomego stanowienia o sobie, wytyczania własnej drogi rozwoju poprzez rozpoznawanie swoich mocnych stron, zainteresowań, uzdolnień czy też radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Profesjonalne wsparcie doradcy przyczynia się do poszerzania edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów, a także do podejmowania przez nich przemyślanych i trafnych decyzji. Ułatwia im tym samym wejście na rynek pracy, kształtując przy tym świadomość konieczności i możliwości zmian w zaplanowanej karierze zawodowej.

Efektom tych działań powinno być zmniejszenie liczby niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia, porzucania szkoły – jako konsekwencji nieprzemyślanych, pochopnych wyborów.

Należy pamiętać, że nieustannie zmienia się rynek pracy i dostępne możliwości edukacyjne na różnych poziomach kształcenia. Zmieniają się również oczekiwania młodzieży i szanse realizacji przez nich swoich planów edukacyjno-zawodowych.

Reasumując, warto podkreślić, że im wcześniej młodzież nauczy się świadomie planować swoje życie, zdobędzie wiedzę, niezbędne umiejętności i aktualną informację edukacyjno-zawodową, tym efektywniejszy i bardziej dopasowany do rynku pracy będzie ich każdy indywidualny plan kariery zawodowej.

Bibliografia

- Kargulowa A., *O teorii i praktyce poradnictwa. Odmiany poradniczego dyskursu*, Warszawa 2006
- Łuczak M. (red.), *ABC poradnictwa zawodowego w szkole*, Warszawa 2008
- Paszkowska-Rogacz A. (red.), *Moje dziecko wybiera karierę zawodową*, Łódź 2008
- Pisula D., *Poradnictwo kariery przez całe życie*, Warszawa 2009
- Wojtasik B., *Doradca zawodu. Studium teoretyczne z zakresu poradnictwa*, Wrocław 1994

Piotr Gołdyn nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Nauczyciele Wielkopolski Wschodniej w walce o niepodległość w latach 1916–1939

Kwestia odzyskania utraconej pod koniec XVIII wieku niepodległości przez Polskę spędzała sen z powiek przez ponad 120 lat różnym grupom społecznym. Formy starań o niepodległość przybierały różne kształty, od walki zbrojnej (powstania) do pracy organicznej. W 1905 r. przez Królestwo Polskie przełała się fala strajków, w której też udział wzięli nauczyciele. Wielu z nich, szczególnie z terenów galicyjskich, zostało zwerbowanych do armii i walczyło na frontach pierwszej wojny światowej, często przeciwko rodakom wcielonym do armii rosyjskiej.

Nauczyciele także zaangażowali się w proces odzyskiwania niepodległości w roku 1918, aczkolwiek należałoby przyjąć datę wcześniejszą, tj. rok 1916, kiedy to na terenie powiatu słupeckiego zorganizowano oddziały Polskiej Organizacji Wojskowej. Jeden z nich powstał 16 lutego, tegoż roku powołano taki oddział w Kowalewie Opactwie, a na jego czele stanął tamtejszy nauczyciel Czesław Maciejewski, który przyjął pseudonim „Czechowicz”. Ze względów personalnych jednakże wycofał się czasowo z działalności organizacyjnej. Rok później znów się uaktywnił i został skarbnikiem obwodu. Trzeba wspomnieć, że w pierwszym okresie działalności w POW, kiedy pełnił funkcję komendanta, organizował w swoim domu pierwsze spotkania, a w okolicy organizował drobniejsze ćwiczenia.

Stąd też w niniejszych rozważaniach przyjęto datę początkową na rok 1916. Tym bardziej, że w tym czasie swoją

Piotr Smarzyński

działalność konspiracyjną rozpoczął w Turku nauczyciel tamtejszego progimnazjum Stanisław Kączkowski. Założył on wówczas konspiracyjne Koło Przyjaciół Harcerstwa. Jego podopieczni ćwiczyli jazdę konną i strzelanie. W tych działaniach z pomocą przyszli im miejscowi ziemianie z Żuk i Muchlina, w dobrach których owe ćwiczenia się odbywały. Już w roku 1918, w maju przyczynił się Kączkowski do powstania Straży Obywatelskiej, której celem miało być zapewnienie porządku w mieście po tym, jak opuścza ją żołnierze niemieccy (do oddziału przystąpiło ponad 120 osób). Z jego inicjatywy 10 listopada 1918 r. zorganizowana została zbiórka skautów tureckich, których wzwiał do rozbrajania Niemców. Nazajutrz skauci wraz z członkami POW przystąpili do odbierania broni żołnierzom niemieckim i nakłaniania ich do opuszczenia miasta. W czasie jednej z takich akcji padły strzały z balkonu budynku, w którym mieściła się wówczas w Turku poczta. Jedna z kul ugodziła Kączkowskiego, który zginął. Dwa dni później odbył się jego pogrzeb, który stał się manifestacją patriotyczną.

Powszechnie wiadomo, że nic nie jest nam dane na wieczność. Aby coś zachować, trzeba się o to zatroszczyć. Nie inaczej było z niepodległością Polski. W roku 1920 kraj stanął przed groźbą utraty suwerenności. Ze wschodu nadciągała bolszewicka zaraza, a naród polski musiał się zmobilizować i stanąć w obronie młodej demokracji. Doskonale rozumieli to nauczyciele. W Kole

Alfred Delong

powstał wówczas Powiatowy Komitet Obrony. Przynależeli do niego również nauczyciele. Jak pisał w swoim życiorysie Ignacy Ziębowicz: *Komitetowi temu udało się spełnić zadania, gdyż na jednym zjeździe wszyscy nauczyciele, bez względu na wiek zgłosili swoje wstąpienie do armii. Oczywiście i ja również wstąpiłem.* Ziębowicz został wcielony do 18. pułku piechoty i według źródeł służył do 25 października 1920 r.

Z powiatu kolskiego w szeregach ochotników znalazł się również nauczyciel ze szkoły w Siedliskach (później w Mąkolnie) – Kazimierz Rakowski. Zgłosił się on na ochotnika i został przydzielony do formującego się w Kaliszu 203. Ochotniczego Pułku Ułanów. Walczył między innymi pod Milewem, Ciechanowem i Płońskiem. Za swoją ofiarność odznaczony został Krzyżem Walecznych i awansowany do stopnia starszego ułana. 11 września 1920 r. Rakowski został urlopowany bezterminowo, a przeniesiono go do rezerwy dopiero 28 grudnia 1922 r.

Mniej szczęścia w tej wojnie miał inny jej uczestnik, również nauczyciel, Feliks Józwiak z Golicy. Po ukończeniu gimnazjum podjął pracę jako nauczyciel, ale w 1920 r. zgłosił się na ochotnika do służby w wojsku. Według relacji rodziny walczył w okolicach Lwowa. Tam został dość ciężko ranny. Stracił oko. Ta sytuacja niestety pozbawiła go możliwości dalszej pracy w oświacie. Rodzina wspomina, że był na skrajnie załamania i próbował nawet popełnić samobójstwo. Jednakże dzięki umiejęt-

Stanisław Kączkowski

nościom dra Kapuścińskiego wstawiono mu sztuczne oko. Nauczycielem niestety już dalej nie był, ale został burmistrzem Goliny.

Kolejnym sprawdzianem postaw patriotycznych był rok 1939. I tu znów nauczyciele nie pozostali bierni wobec napaści hitlerowców na Polskę. Szczególnie ci, którzy służyli wcześniej w polskiej armii lub kończyli szkoły wojskowe (podchorążówki czy oficerskie), zostali zmobilizowani już pod koniec sierpnia 1939 r. w związku z zagrożeniem wojną. Do takich zmobilizowanych zaliczyć można choćby kierownika szkoły w Kunach Alfreda Delonga. Już w latach 1918–1919 walczył on w Galicji przeciwko Ukraińcom o wolność Polski. Potem brał udział w wojnie polsko-sowieckiej. Zmobilizowany w 1939 r. brał udział w walkach nad Bzurą w ramach kampanii polskiej. Zginął 18 września tegoż roku.

Z wojny nie wrócili też dwaj inni nauczyciele, którzy w 1939 r. ruszyli na front. Michał Kobyliński, kierownik szkoły w Golinie, w wojnie polsko-sowieckiej walczył w armii generała Józefa Hallera. W 1939 r. zmobilizowany i przydzielony w stopniu porucznika do 68. pułku piechoty dostał się do niewoli sowieckiej i zginął 9 kwietnia 1940 r. w Katyniu. Podobny los spotkał Piotra Smarzyńskiego – kierownika szkoły w Kleczewie. W latach 1929–1930 był on słuchaczem Szkoły Podchorążych Rezerwy w Zambrowie. Pod koniec sierpnia 1939 r. zostaje zmobilizowany i bierze udział między innymi w obronie Warszawy. Po jej kapitulacji dostaje się do sowieckiej niewoli i zostaje osadzony w obozie w Kozielsku. Kończy swój żywot w lasach katyńskich.

W szeregach armii polskiej walczącej w obronie Ojczyzny w 1939 r. znalazło się wielu innych nauczycieli. Zmobilizowani zostali między innymi dwaj nauczyciele ze szkoły w Borysławicach – Sobański (imię nieznanne) i Władysław Ławniczak. Ten pierwszy zginął w czasie walk pod Łęczycą, drugi z kolei dostał się do niewoli.

Więcej szczęścia miał Edmund Berdziński. Jego działalność związana z walką o niepodległość sięga roku 1916, kiedy podobnie jak Maciejewski zaangażował się w organizację POW. Potem jako nauczyciel pracował w kilku szkołach, między innymi w Ciepłej Chójcze, Zagórowie i ponownie w Ciepłej Chójcze. Tu zastała go wojna. Został powołany do Dowództwa Korpusu w Poznaniu. W czasie walk jego oddział otrzymał rozkaz wycofania się w okolicę Dubna. Stamtąd próbowali przedostać się do Rumunii, ale drogę odcięła

Feliks Józwiak

Kazimierz Rakowski

im Armia Czerwona. Skierowali się na Węgry. Tam 19 września zostali internowani. Berdziński całą wojnę spędził w obozie internowania właśnie na Węgrzech.

Karty mobilizacyjne otrzymali także inni nauczyciele. Do wojska został powołany kierownik szkoły w Brodowie M. Jankowski, ale już na początku października wrócił do Brodowa i jeszcze przez chwilę pracował, bowiem szkoły Niemcy zamknęły wiosną 1940 r. Poza tym zmobilizowani zostali także kierownicy szkół w Janowie – Waclaw Lasota i w Zagórowie – Alfred Pabel. We wrześniu 1939 r. mundury przywdziali także nauczyciele ze szkoły w Kotuni oraz Jan Piątkowski, Wojciech Maśliński i Stanisław Jakubowski z Zagórowa.

Troska o niepodległość Ojczyzny wśród nauczycieli miała jakby dwa podłoża. Pierwszym z pewnością było to, że byli po prostu Polakami i tak jak inni chcieli żyć w wolnym kraju, niezależnym od żadnych innych mocarstw. Drugie wynikało prawdopodobnie z profesji, jaką wykonywali. Wielu z nich miało świadomość, że z racji swojego wykształcenia, z racji tego, że nieśli ten przysłowiowy kaganek oświaty, mieli misję budzenia ducha niepodległości, a w okresie II Rzeczypospolitej podtrzymywania go wśród społeczeństwa na wsi. Dowodem na to może być relacja wspomnianego wcześniej Edmunda Berdzińskiego, który uświadamiał chłopów we wsi, w której pracował. Popadli oni bowiem – przez swój brak wykształcenia i brak umiejętności gospodarowania – w dużą biedę i ogarnął ich marazm. Chodzili i powtarzali, że lepiej im było za cara. Berdziński wiedział, że musi zmienić albo przynajmniej próbować zmienić mentalność tych ludzi. I to

też była „walka” o niepodległość Polski.

Bibliografia

- Archiwum Państwowe w Poznaniu, Oddział w Koninie, Inspektorat Szkolny w Koninie 1918–1939, Akta Osobowe Ignacego Ziębowicza, sygn. 283.
- Kronika Szkoły w Zagórowie.
- Kronika Szkoły w Janowie.
- Kronika Szkoły w Brodowie.
- Kronika Szkoły w Borysławicach.
- Prywatne Archiwum Artura Berdzińskiego. Wspomnienia Edmunda Berdzińskiego.
- Gołdyn P., *Czesław Maciejewski (1881–1976) – nauczyciel i społecznik*, „Polonia Maior Orientalis” 2014, t. 1, s. 161–176.
- Gołdyn P., *Przywracanie tożsamości. Przypadek Kazimierza Rakowskiego – nauczyciela, posła i społecznika*, [w:] *Wzory i wzorce osobowe w biografistyce pedagogicznej*, red. R. Skrzyniarz, M. Gajderowicz, T. Wasz, Lublin 2013, s. 171–188.
- Grzelka B., *Stanisław Kączkowski*, [w:] *Słownik biograficzny nauczycieli Wielkopolski Wschodniej*, t. 1, red. P. Gołdyn, Konin 2012, s. 98–99.
- Grzeszczak M., *Piotr Jan Smarzyński*, [w:] *Słownik biograficzny nauczycieli Wielkopolski Wschodniej*, t. 1, red. P. Gołdyn, Konin 2012, s. 240–241.
- Szewczyński P., *Alfred Delong*, [w:] *Słownik biograficzny nauczycieli Wielkopolski Wschodniej*, t. 1, red. P. Gołdyn, Konin 2012, s. 41–43.

Olga Wagner-Zaskórska nauczyciel doradca CDN w Koninie
Arleta Bartosiewicz Prezes Zarządu Okręgowego LOP w Koninie

Dziewięć dekad Ligi Ochrony Przyrody w Polsce

W dniu 9 stycznia 2018 roku minęło 90 lat od utworzenia Ligi Ochrony Przyrody w naszym kraju. Z tej okazji warto niektórym czytelnikom przypomnieć, a niektórym przybliżyć garść faktów: jak doszło do powstania Ligi, jakie są jej cele i zadania oraz jak ona się zmieniała na przestrzeni lat.

Tradycja ochrony przyrody w Polsce sięga X wieku. W tym czasie pojawiały się pierwsze dekryty dotyczące ochrony niektórych gatunków zwierząt i roślin. Za czasów Kazimierza Wielkiego zaczęto chronić nadmiernie wyniszczane lasy. Zygmunt III stanął w obronie zagrożonych wyginięciem turów. Władysław Jagiełło wprowadził zarządzenia ograniczające polowania oraz zwrócił uwagę na ochronę starych, dorodnych dębów i cisów. Ponadto za czasów Zygmunta Starego w niektórych siedliskach objęto ochroną sokoła i łabędzia oraz poszerzono zakres ochrony bobra. Pomimo tych wysiłków nie udało się uratować niektórych gatunków ssaków, takich jak tury, tarpany czy żubry.

Przez następne stulecia podejście do ochrony przyrody ewoluowało. Nawet w okresie rozbiorów Polski byli ludzie broniący ojczystej przyrody. Stanisław Staszic pierwszy dostrzegł konieczność

Władysław Szafer

ochrony Tatr. W roku 1868 we Lwowie Sejm Krajowy uchwalił ustawę „względem zakazu łapania, wytępienia i sprzedawania zwierząt alpejskich właściwych Tatom: świstaka i dzikich kóz”.

Po zakończeniu I wojny światowej, już 17 grudnia 1919 roku grono przyrodników i krajoznawców wystąpiło z wnioskiem i powołano Tymczasową Państwową Komisję Ochrony Przyrody. Następnie w 1920 r. powołano Państwową Radę Ochrony Przyrody. Na jej czele stanął wybitny polski przyrodnik, wspaniały znawca Tatr, prof. Władysław Szafer. On też w 1923 r. powziął zamiar utworzenia w Polsce Ligi Ochrony Przyrody.

W wyniku działań i z inicjatywy prof. Władysława Szafera, wybitnego polskiego uczonego, profesora botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Przyrody została utworzona Liga Ochrony Przyrody (LOP). Pierwszy zjazd LOP odbył się 9 stycznia 1928 roku w Warszawie.

W 1928 roku zostały określone następująco cele LOP: „Liga Ochrony Przyrody ma za zadanie zabiegać o zachowanie oblicza ziemi ojczystej w jego pierwotnym lub historycznie wytworzonym stanie, a szczególnie o ochronę tworów przyrody żywej i nieożywionej, tudzież o zachowanie piękna i swoistych cech krajobrazu rodzimego”. Realizując te cele, Liga miała za zadanie budzenie zainteresowania i miłości dla cech swoistych ziemi ojczystej, poznawanie i badanie pod względem przyrodniczym poszczególnych części tej ziemi.

W 1930 roku do Ligi należało 125 towarzystw i instytucji oraz 212 członków zwyczajnych. Jednak przepisy uniemożliwiały przyjmowanie do Ligi młodzieży szkolnej. W 1931 roku odbył się kolejny Zjazd Delegatów Ligi, na którym wprowadzono zapis, zgodnie z którym szkolne koła krajoznawcze i przyrodnicze mogły współdziałać z Ligą Ochroną Przyrody.

Dzięki usilnym staraniom władz Ligi w 1962 roku Ministerstwo Oświaty zgodziło się, aby w statucie Ligi znalazł się zapis umożliwiający organizowanie

Logo Ligi Ochrony Przyrody

szkolnych kół LOP. Od tego momentu nastąpił powszechny rozwój szkolnych kół Ligi Ochrony Przyrody na terenie całego kraju. Był on wynikiem ogromnego zaangażowania nauczycieli, którzy chętnie przyjmowali obowiązki opiekunów szkolnych kół Ligi. W 1968 roku Liga otrzymała status Stowarzyszenia Wyższej Użyteczności. Pod koniec lat osiemdziesiątych w okresie największego rozwoju Liga zrzeszała około 1,5 miliona członków, w tym około 100 tysięcy osób dorosłych. Obecnie Liga liczy około 60 tysięcy członków, w tym około 4 tysiące dorosłych.

Liga realizuje swoje statutowe cele, kładąc główny nacisk na edukację przyrodniczą. Służą temu organizowane do dziś konkursy, m.in. „Mój Las”, olimpiady, zwłaszcza ciesząca się dużym powodzeniem „Olimpiada Wiedzy Ekologicznej”, a także różnego rodzaju zajęcia prowadzone w ramach tzw. Zielonych Szkół, warsztatów ekologicznych, konferencji, wycieczek przyrodniczych. Od 1957 roku do chwili obecnej LOP wydaje miesięcznik „Przyroda Polska”.

Na uwagę zasługują również następujące działania i formy pracy LOP z młodzieżą:

- organizowanie obozów przyrodniczych,
- organizowanie wojewódzkich sejmików młodych działaczy LOP,
- organizowanie we wszystkich województwach młodzieżowych sesji popularnonaukowych,
- przeprowadzenie inwentaryzacji zieleni miejskiej,
- gromadzenie informacji oraz występowanie z wnioskami o obje-

cie cennych obiektów przyrodniczych ochroną prawną,

- organizowanie wycieczek przyrodniczo-krajoznawczych,
- organizowanie własnych konkursów,
- akcje porządkowe w parkach narodowych, na terenach zieleni miejskiej oraz w parkach wiejskich, prace związane z oczyszczaniem brzegów rzek, potoków, wysypisk śmieci etc.,
- działalność klubowa w ramach konkretnych zainteresowań młodzieży,
- inwentaryzacja drzew ulicznych przez członków Szkolnych Kół LOP,
- patrolowanie parków miejskich i rezerwatów przez Straż Ochrony Przyrody.

Od samego początku swego istnienia Liga Ochrony Przyrody włączyła się czynnie do prowadzonej szczególnie przez Państwową Radę Ochrony Przyrody kampanii postulującej ochronę przyrody tatrzańskiej i powołanie tatrzańskiego parku narodowego.

Liga Ochrony Przyrody stała się głównym organizatorem Straży Ochrony Przyrody. Otrzymała w ten sposób możliwość wypowiedzania się i zgłaszania swoich uwag oraz propozycji do wszystkich aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska. Wnioskowała i uzyskiwała społeczne poparcie w następujących sprawach: utworzenie

resortu ochrony środowiska, powołanie Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, opracowanie przez rząd zasad ekopolityki państwa, wprowadzenie na wszystkich szczeblach edukacji odrębnego przedmiotu „Ochrona środowiska”, obejmowanie ochroną prawną obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych, tworzenie parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych itp., powołanie Banku Ochrony Środowiska i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska. Wszystkie te wnioski zostały zrealizowane, z wyjątkiem wniosku dotyczącego edukacji.

LOP prowadzi szeroką i znaczącą działalność wydawniczą. Dużą wagę przykładają również do wydawanych folderów, plakatów i broszur. Znana jest z wielu ciekawych publikacji książkowych, plansz tematycznych, plakatów, kalendarzy, zakładerek, a szczególnie miesięcznika „Przyroda Polska” z wkładką „Biuletyn EKO-edukacyjny”.

Liga Ochrony Przyrody za swoje zasługi dla ochrony środowiska przyrodniczego została odznaczona Krzyżem „Polonia Restituta”.

Mimo wielu trudności Liga pozostaje wierna swoim celom, wśród których na czołowym miejscu jest kształtowanie świadomości społecznej poprzez upowszechnianie wiedzy o przyrodzie i problemach jej ochrony. Liga Ochrony Przyrody na pierwszym miejscu stawia

Okładka miesięcznika „Przyroda Polska”

zawsze kształtowanie właściwego stosunku człowieka do przyrody, budzenie jej umiłowania, zwłaszcza wśród młodzieży.

W kolejnym numerze „KKO” przybliżymy długą i bogatą działalność Ligi Ochrony Przyrody w subregionie konińskim. Już teraz zapraszamy do lektury.

Źródła

- <https://www.lop.org.pl/>
- *Organizacja i formy pracy szkolnego koła LOP*, Warszawa 1979, Wydawca Zarząd Główny LOP

Aleksandra Czajkowska, Mira Olszak *nauczyciele bibliotekarze CDN w Koninie*

Podsumowanie dziesięcioletnich działań Biblioteki Pedagogicznej w Koninie dla bibliotekarzy szkolnych

Wszystko zaczęło się od spotkania, które odbyło się 9 maja 2007 roku w siedzibie Biblioteki Pedagogicznej w Koninie. Nauczyciele bibliotekarze Biblioteki Pedagogicznej z panią dyrektorką Zofią Robaszkiewicz-Kajdą, z panią Joanną Suchecką, konsultantem Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Koninie i współpracującą z ODN panią Mają Sobczak, nauczycielką bibliotekarką Zespołu Szkół Budowlanych w Koninie zaprosili na spotkanie nauczycieli bibliotekarzy bibliotek szkolnych z regionu konińskiego. Pomysł okazał się trafiony, przybyło sporo osób, była okazja do poznania się

i do wymiany doświadczeń. Kolejne spotkanie odbyło się w listopadzie 2017 r., już z panią dyrektorką Danutą Jaszczak. Przedstawiła ona plan spotkań, zachęcała bibliotekarzy do zamieszczania artykułów w „REWERSIE” – Biuletynie Informacyjnym Biblioteki Pedagogicznej oraz zapraszała na lekcje biblioteczne do Biblioteki Pedagogicznej. W trakcie dyskusji zdecydowano o nadaniu spotkaniom nazwy Forum Bibliotekarzy. Forum odbyło się: 12 grudnia 2007 r. w Bibliotece Pedagogicznej na temat *Rola bibliotekarzy w tworzeniu i gromadzeniu prezentacji multimedialnej w szkole*; 20 lutego

2008 r. w Szkole Podstawowej nr 15 w Koninie na temat *Formy pracy biblioteki szkolnej*; 23 kwietnia 2008 r. w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Koninie na temat *Automatyzacja procesów bibliotecznych w programie MOL*; 10 grudnia 2008 r. w Szkole Podstawowej nr 8 na temat *Uczeń w świecie informacji*. Spotkania te są kontynuowane, choć ich nazwa i formuła podlegają aktualnym trendom. W październiku 2008 roku odbył się wyjazd studyjny dla nauczycieli bibliotekarzy do toruńskich bibliotek. Odwiedzono Ośrodek Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych, Bibliotekę

Pedagogiczną oraz bibliotekę szkolną prestiżowego Gimnazjum i Liceum Akademickiego pełniącą rolę pracowni informacyjno-dydaktycznej dla uczniów, nauczycieli i rodziców.

Forum stało się źródłem pomysłu na promocję działań konińskich bibliotek szkolnych w szerszej skali. Narodziła się idea Galerii Konińskich Bibliotek Szkolnych organizowanej w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Bibliotek Szkolnych. Pierwsza Galeria została otwarta **27 października 2008 roku** i właśnie w tym roku IFLA zmieniła Dzień na Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych. Biblioteka Pedagogiczna nawiązała współpracę z Biblioteką Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie i w tej właśnie siedzibie zainaugurowane zostały Galerie. W Galerii pod Biblioteką PWSZ można było obejrzeć piękne ekspozycje przygotowane przez: Liceum I, II i III, Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Żychlinie, Zespół Szkół Budowlanych w Koninie, Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie oraz Gimnazja 1, 2, 5 i 7 w Koninie. W uroczystym otwarciu Galerii wzięli udział m.in.: Prezydent Miasta Konina Kazimierz Pałasz, Dziekan Wydziału Społeczno-Technicznego PWSZ Jerzy Jasiński, przedstawicielka Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu Agnieszka Gramowska. Wykład *O kulturze popularnej, wyzwaniach edukacyjnych i powinnościach nauczyciela* wygłosił **Marcin Olejniczak**, wykładowca PWSZ w Koninie. Trwającą tydzień Galerię odwiedziło około pięciuset osób. Wszyscy zainteresowani mieli okazję przekonać się, że biblioteki szkolne tętnią życiem, są miejscem chętnie odwiedzanym przez młodzież, która realizuje tam swoje talenty artystyczne, dziennikarskie i naukowe.

29 października 2009 roku nastąpiło otwarcie II Galerii Konińskich Bibliotek Szkolnych, podobnie jak rok wcześniej w gościnnych progach Biblioteki PWSZ w Koninie, z okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych. Tym razem swój dorobek prezentowały biblioteki wszystkich konińskich szkół podstawowych. Ekspozycje naprawdę robiły wrażenie na oglądających. Wśród gości wymienić należy Andrzeja Grzeszczaka – kierownika Wydziału Komisji Edukacji i Nauki Sejmiku Województwa Wielkopolskiego, Ewę Różycką – kierownika Wydziału Oświaty, Marcina Książkiewicza – naczelnika Wydziału Informacji, Promocji i Współpracy Departamentu Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkow-

skiego w Poznaniu. Wykład inauguracyjny *Rola książki w życiu dziecka* wygłosił **dr hab. Grzegorz Leszczyński**, pracownik naukowy Uniwersytetu Warszawskiego. Ekspozycję można było oglądać do 13 listopada.

III edycja Galerii odbyła się **25 października 2010 roku**. Tym razem patronat honorowy nad imprezą objął starosta powiatowy Stanisław Bielik. Znowu cieszyły oczy kolorowe stoiska bibliotek szkolnych gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Konina i powiatu konińskiego. Wykład wygłosił **Robert Miszczuk**, nauczyciel bibliotekarz Biblioteki Pedagogicznej w Warszawie.

W **październiku 2011 roku** zmieniona została formuła spotkań i odbyła się konferencja *Oblicze współczesnej biblioteki szkolnej* – też w gościnnych progach Biblioteki PWSZ w Koninie i jak zawsze przy okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych. Prelegentami byli: **Joanna Papuzińska**, profesor nauk humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego, członek polskiej sekcji IBBY (organizacji popularyzującej literaturę dla młodych ludzi), pisarka; **Marcin Drzewiecki**, kierownik Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej; **Elżbieta Olszewska**, dyrektor programowy Fundacji ABCXXI – Cała Polska Czyta Dzieciom oraz **Beata Wlazło**, bibliotekarka z Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie, która jako praktyk podzieliła się swoimi pomysłami na działania w bibliotece szkolnej. Ze względu na zaproszone wybitne autorytety z dziedziny czytelnictwa konferencja cieszyła się dużą frekwencją nie tylko wśród nauczycieli bibliotekarzy, ale też innych zainteresowanych nauczycieli. Przy okazji spotkania można było dokonać zakupów z oferty Wydawnictwa Literatura nie tylko do zbiorów bibliotek szkolnych, ale też na użytek własny.

W następnym roku została również zorganizowana konferencja, która odbyła się **29 października 2012 roku**, też w Bibliotece PWSZ w Koninie pod hasłem *Biblioteka szkolna miejscem wspierania procesu dydaktycznego*. Tym razem zostały zaproszone: **Danuta Saniewska**, autorytet w dziedzinie bibliotekarstwa

I Galeria Konińskich Bibliotek Szkolnych
(27 X 2008)

III Galeria Konińskich Bibliotek Szkolnych
(25 X 2010)

szkolnego, autorka książki *Vademecum nauczyciela bibliotekarza*; **Danuta Brzezińska**, prezes Rady Głównej Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, specjalistka prawa oświatowego, konsultantka przy MEN w zakresie tematyki bibliotek szkolnych oraz **Mira Olszak**, nauczycielka bibliotekarka Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie, która podzieliła się refleksjami po pobycie w paryskich bibliotekach.

Hasło kolejnej, nieco zmienionej w formule konferencji dla bibliotekarzy regionu konińskiego brzmiało *Różnorodne sposoby zachęcania uczniów do czytania*. Konferencja odbyła się **22 października 2013 roku** w czytelni Biblioteki PWSZ w Koninie. Wystąpiła **Wiesława Kozłowska**, wykładowca Wydziału Społeczno-Humanistycznego PWSZ w Koninie i **Janina Jankowska**, wieloletni nauczyciel języka polskiego, doradca i konsultant ODN w Koninie. W przebiegu konferencji można było obejrzeć stoiska przygotowane przez bibliotekarki Gimnazjum nr 6 i 7 w Koninie, SP nr 5, 8 i 15 w Koninie oraz SP nr 1 w Turku. Tym razem ekspozycje przygotowane zostały na sztalugach do obejrzenia w holu Biblioteki PWSZ, a po konferencji przeniesione zostały do Biblioteki Pedago-

gicznej w Koninie. Po przerwie wystąpiła **dr hab. Agnieszka Frączek**, germanistka, leksykograf, a przede wszystkim wielokrotnie nagradzana autorka książek dla dzieci. Spotkanie autorskie, w którym uczestniczyli uczniowie klasy Ib z SP nr 8 w Koninie, zrobiło świetne wrażenie nie tylko na dzieciach. Imprezie towarzyszył kiermasz książek pani Agnieszki Frączek, która chętnym wpisywała artystyczne dedykacje.

29 października 2014 roku tradycyjnie w Bibliotece PWSZ w Koninie odbyła się kolejna konferencja pod hasłem *Porozmawiajmy o czytaniu*. Zewsząd słysząc głosy, że czytelnictwo w Polsce spada drastycznie, więc jako prelegentka zaproszona została pani **Mariola Antczak**, profesor Uniwersytetu Łódzkiego, której domeną jest badanie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Przedstawiła ona wyniki swoich badań, które dowiodły, że czytanie to czynność nadal ważna i popularna wśród młodzieży. W podobnym duchu wypowiedział się zaproszony gość, wicestarosta powiatu konińskiego **Andrzej Nowak**, który nawiązał do starożytnej tradycji szanowania wiedzy zawartej w książkach. W drugiej części konferencji miało miejsce spotkanie autorskie z **Pawłem Beręsewiczem**, laure-

atem wielu prestiżowych nagród literackich, tłumaczem, leksykografem, współautorem słownika polsko-angielskiego, a przede wszystkim autorem książek dla dzieci i młodzieży. W tym spotkaniu uczestniczyli uczniowie klas II i V SP nr 8 w Koninie. Zarówno dzieci, jak i dorośli bawili się świetnie, ponieważ pan Beręsewicz stworzył fantastyczną atmosferę, nawiązując interesujący dialog ze słuchaczami. Po spotkaniu można było zakupić książki Pawła Beręsewicza i uzyskać niebanalny autograf autora, a także obejrzeć wystawę dokonań bibliotek konińskich szkół podstawowych na rzecz popularyzacji czytelnictwa.

28 października 2015 roku pod hasłem *Wybory czytelnicze dzieci i młodzieży* odbyło się seminarium w Bibliotece PWSZ w Koninie. I tym razem przybyli nie tylko nauczyciele bibliotekarze, ale i poloniści oraz zaprzyjaźnieni bibliotekarze biblioteki publicznej. **Dr Weronika Kostecka**, pracownik Uniwersytetu Warszawskiego, członek Pracowni Badań Literatury dla Dzieci i Młodzieży, specjalistka od literatury fantasy przekonywała zebranych, że literatura fantasy porusza problemy współczesnego nastolatka i dlatego jest tak bardzo przez niego lubiana. Seminarium zorganizowane zostało przy

Konferencja „Oblicze współczesnej biblioteki szkolnej” (24 X 2011)

Konferencja „Porozmawiajmy o czytaniu” (29 X 2014)

współpracy z konińskim Oddziałem Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, który ufundował nagrody dla laureatów konkursów *A ja lubię czytać* (dla uczniów starszych klas szkół podstawowych) i *Świat moich książek* (dla uczniów gimnazjów), których rozstrzygnięcie miało miejsce podczas seminarium. Jurorki, panie Janina Jankowska i Bożena Wesołowska podkreślały, że wybory uczestników konkursu wskazywały w większości na literaturę fantastyczną. Kolejną częścią seminarium było spotkanie autorskie z **Tomaszem Trojanowskim**, autorem książek dla dzieci i młodzieży. W spotkaniu wzięli udział uczniowie ze SP nr 3 i Gimnazjum nr 6. Autor odpowiednio dobranymi pytaniami pobudzał wyobraźnię słuchaczy, podkreślając, jak ważną rolę odgrywa czytanie w rozwijaniu emocji i wyobraźni. Seminarium towarzyszył kiermasz książek Tomasz Trojanowskiego, a była też szansa na uzyskanie autografu.

24 października 2016 roku pod hasłem *Młody czytelnik – wyzwaniem dla bibliotekarza* odbyła się konferencja w Bibliotece PWSZ w Koninie. Świetni prelegenci zgromadzili liczną grupę słuchaczy. Odwiedzili nas profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego **Grzegorz Leszczyński** (u nas po raz drugi) i **Michał Zając**. Można śmiało powiedzieć, że to prawdziwi fachowcy i jednocześnie showmani. Ani przez chwilę słuchacze nie mieli czasu na nudę. Spotkanie skrzyło się intelektualnym dowcipem, było prawdziwą ucztą dla uszu. Wykładowcy postawili tezę, że młodzież będzie sięgała po książki odpowiednio dobrane do ich zainteresowań, które opowiadają o problemach, które ich bezpośrednio interesują. Stare, XIX-wieczne lektury szkolne nijak nie przystają do współczesnego młodego czytelnika. Niektórzy bibliotekarze muszą zrewidować swoje zachowania wobec młodego czytelnika.

25 października 2017 roku pod hasłem *Książka nas łączy* odbyła się konferencja w Bibliotece PWSZ w Koninie. I tym razem zaproszone zostały specjalistki od badań nad czytelnictwem dzieci i młodzieży. Były to **Anna Czernow**, prezes Polskiej Sekcji IBBY, doktorantka Instytutu Literatury Polskiej UW oraz **Roksana Jędrzejewska-Wróbel**, specjalistka literaturoznawstwa i autorka książek dla dzieci. Wyniki badań obydwu prelegentek wskazują, jak ważna jest lektura w kształtowaniu osobowości i świata młodego czytelnika.

CDN Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie ze szczególną dbałością odnosi się do nauczycieli bibliotekarzy regionu konińskiego, proponując różnorodne formy wsparcia zawodowego. Główne działania Biblioteki przedstawione w niniejszym artykule dotyczą tylko lat 2007–2017. W wymienionych imprezach wzięło udział 14 prelegentów, kilkuset nauczycieli, uczniowie i studenci. To duże dzieło godne opisanie.

Dziesiąta rocznica podejmowanych przez Bibliotekę Pedagogiczną w Koninie działań na szeroką skalę na rzecz bibliotekarzy szkolnych regionu stała się bodźcem do podsumowań. Warto czasami spojrzeć wstecz, żeby dokonać analizy sukcesów, a pewnie i potknąć organizacyjnych, które zdarzają się mimo podejmowanych wysiłków. Wsłuchując się w zwrotne głosy adresatów tych działań, dochodzimy do wniosku, że warto było, że przyczyniliśmy się do wzbogacenia zawodowego i osobistego rozwoju wielu nauczycieli.

Przed nami kolejne dziesięciolecia...

Marcin Gradowski, Leszek Hopen *nauczyciele ZSGE w Koninie*

Edukacja regionalna i historyczna w praktyce szkolnej

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie to szkoła wdrażająca ofertę edukacyjną zgodną ze strategią rozwoju regionalnego oraz unijną polityką proekologiczną; od 2012 r. kształci w technikum – jako jedyna w regionie – w zawodzie: technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej. Kulturuje piękne barbórkowe tradycje, a jednocześnie jest otwarta na potrzeby rynku i środowiska. Realizuje projekty finansowane przez Unię Europejską dla uczniów i nauczycieli, w ramach międzynarodowych programów wymiany młodzieży współpracuje ze szkołą Emschertal-Berufskolleg w Herne w Niemczech.

Uatrakcyjnieniem oferty edukacyjnej naszej szkoły są z pewnością liczne wycieczki szkolne i działania służące edukacji regionalnej i historycznej. Nauczyciele mają świadomość, że dostarczają one uczniom wielu przeżyć, rozbudzają zainteresowania, aktywizują, kształtują postawy obywatelskie i patriotyczne, uczą szacunku i odpowiedzialności.

Poniżej przedstawiamy wybrane nasze inicjatywy „historyczne” i „przyrodnicze” na rzecz edukacji regionalnej i proekologicznej.

Działania „historyczne” – podsumowanie pracy Zespołu ds. Tradycji w I semestrze roku szkolnego 2017/2018

- Z okazji przypadającego 27 września Dnia Polskiego Państwa Podziemnego w ostatnim tygodniu września przeprowadzono

w większości klas lekcje na temat historii Polskiego Państwa Podziemnego.

- 23 października zorganizowano wycieczkę do Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi. Uczniowie oprócz zwiedzania wzięli udział w dwóch lekcjach muzealnych.

Jak feniks z popiołów – odrodzenie Rzeczypospolitej po I wojnie światowej.

Opowieść o drodze do suwerenności i niepodległości, którą podążali rodacy podzieleni między trzech zaborców. Drodze, jaką musiały przebyć Legiony. Lekcja odbyła się w oparciu o część wystawy „Drogi do Niepodległej 1791–1921”.

A żołnierze chwytają za broń.

Prezentacja broni białej i palnej, którą wykorzystywali żołnierze i powstańcy polscy w walce o niepodległość, jak również i polskich mundurów. Widz miał możliwość zapoznania się z ewolucją, wadami i zaletami wybranych rodzajów broni w oparciu o obcowanie z eksponatami na wystawie stałej „Drogi do Niepodległej 1791–1921”.

- 10 listopada odbyły się obchody Narodowego Święta Niepodległości

ści. Uroczystości zorganizowano w obu budynkach naszej szkoły. W budynku przy ulicy Wyszyńskiego zorganizowano Uroczystą Akademię w postaci programu słowno-muzycznego. Przeprowadzono szkolny konkurs historyczny „Odrodzenie Rzeczypospolitej” oraz konkurs na najlepszy plakat. W budynku przy ulicy Bydgoskiej również zorganizowano imprezę słowno-muzyczną (dla uczniów gimnazjum), konkurs plastyczny „Im zawdzięczamy wolność. Wielcy Polacy”, konkurs wiedzy o odzyskaniu niepodległości. Przygotowano również wystawkę w holu „Drogi Polaków do niepodległości”.

- Z okazji rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w większości klas zostały przeprowadzone lek-

cje poświęcone tym tragicznym wydarzeniom (lekcje zostały przeprowadzone z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych). W holu szkoły oraz na tablicach w korytarzach wywieszono również plakaty przypominające o przypadającej rocznicy i zachęcające do przyłączenia się do ogólnopolskiej akcji IPN „Ofiarom stanu wojennego. Zapal Światło Wolności”.

- Społeczność szkolna uczestniczyła w ogólnopolskiej akcji Rodacy Bohaterom (zbiórka funduszy dla polskich kombatanów na Kresach).

Działania „przyrodnicze” – podsumowanie pracy w I semestrze roku szkolnego 2017/2018

- 15 września 2017 r. uczniowie ZSGE pod opieką nauczycieli wzięli udział w 24. edycji największej w Polsce ekologicznej akcji „Sprzątanie Świata – Polska 2017”. Hasłem tegorocznej imprezy było „Nie ma śmieci – są surowce”. Po raz pierwszy w historii szkoły połączyliśmy siły Górniczej i byłego Gimnazjum 6, ponieważ od 1 września br. jesteśmy jednym Zespołem Szkół. Sprzątaaliśmy teren szkolny i przy-szkolny przy ulicy Wyszyńskiego i Bydgoskiej. Zbieraliśmy śmieci w pradolinie Warty, przy Amfiteatrze, w parku III Osiedla, w stronę Olszynek, na Skarpie koło KDK. W akcji brały udział następujące klasy gimnazjalne: II e z panią M. Myssurą, III d z paniami M. Nowak i K. Maciejewską. Z klas ponadgimnazjalnych sprzątały klasy: I TI, I OM, II LOI i II LOT pod opieką nauczycieli: L. Hopena,

M. Gotowały i A. Grochocińskiej. Wspólnie zebraliśmy ok. 30 worków śmieci. Przedstawiciele klas II i III g uczestniczyli w turnieju ekologicznym „Nie ma śmieci – są surowce” przygotowanym przez panią M. Myssurę. Jak zwykle dopisała nam pogoda. Wbrew zapowiedziom nie padał deszcz, było dużo słońca.

- 8 listopada 2017 r. uczniowie klas: 2 LOT, 3 LOT i 4 TE byli na wycieczce w Gołuchowie. Wycieczkę zaczęli od poznania zamku Czartoryskich i Leszczyńskich. Następnie w Ośrodku Kultury Leśnej zwiedzali zagrodę żubrów, koników polskich, danieli i dzików. Byli w muzeum leśnictwa i leśniczówce. Obejrzelili wystawę zwierząt leśnych, zwierząt zagrożonych wyginięciem, tzw. czerwone księgi, wystawę multimedialną poświęconą pszczelarstwu. Mimo że zabrakło słońca, humory nam dopisywały. Była to świetna lekcja biologii, geografii i historii w praktyce. Opiekunami byli: L. Hopen, M. Jankowski i M. Gradowski.
- W dniu 17 listopada 2017 r. w naszej szkole przeprowadzona została akcja „Rzuć palenie razem z nami”. Uczniowie klas: I TE, I OM, II LOT, II LOI przeprowadzili akcję plakatową oraz uczestniczyli w lekcjach nt. szkodliwości palenia tytoniu. Nad całością czuwali: L. Hopen i B. Marszał.
- Spotkania koła biologicznego odbywają się co piątek w godzinach 14.15–15.00 w sali 210 B lub 17 A. Uczestniczą w nim wybrani uczniowie klasy II LOI i maturzyści klas IV technikum. W programie zajęć:
  - ćwiczenia mikroskopowe,

- przygotowanie uczniów do XXXIII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej,
- próbna matura z biologii (24.11.2017),
- omawianie wybranych zagadnień biologicznych.
- 10 stycznia 2018 r. w naszej szkole odbył się etap podstawowy XXXIII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej. Uczestniczyło w nim 49 uczniów z klas: I EI, II EI, I LOS, II LOI, II LOT. Wygrał Kacper Pięguła z kl. II EI, który będzie reprezentował naszą szkołę w Poznaniu w etapie okręgowym.

Barbara Jaworowicz *nauczyciel konsultant CDN w Koninie*

III Integracyjny Festiwal Nauki

III Integracyjny Festiwal Nauki odbył się 24 listopada 2017 roku w Gminnym Ośrodku Kultury w Mielnicy Dużej. Organizatorami festiwalu byli: Fundacja Mielnica, Gmina Skulsk, Stowarzyszenie „KADRY DLA KONINA”, Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie oraz Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Skulsku. Projekt był współfinansowany przez Zarząd Powiatu Konińskiego i Gminę Skulsk.

Festiwal rozpoczęła dyrektor Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Zygmuntowie Danuta Czarnecka, następnie odbyły się dwa wykłady naukowe wygłoszone przez zaproszonych gości: dra Szymona Maćkowiaka z Politechniki Poznańskiej oraz Jana Pogodskiego.

Podczas III Integracyjnego Festiwalu Nauki 9 zespołów prezentowało swoje projekty naukowe. Uczniowie demonstrowali zasady zdrowego żywienia, wykazywali, jak pierwsza pomoc wpływa na szansę przeżycia, jaki jest wpływ programowania na rozwój umiejętności logicznego myślenia, twórczego rozwiązywania problemów oraz pracy zespołowej. Wykonywali także doświadczenia ilustrujące zagadnienia naukowe zawarte w projektach. Oceny projektów dokonali naukowcy oraz przedstawiciele Fundacji Mielnica. W konkursie na projekt naukowy udział brała młodzież ze szkół powiatu konińskiego. Młodzi naukowcy reprezentowali następujące szkoły: Szkołę Podstawową w Ostrowążu, Skulsku, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sompólnie, Ślesinie, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Mielnicy Dużej, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Zygmuntowie oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kleczewie.

I miejsce w konkursie zajęła drużyna ze Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Ostrowążu za projekt pt. „Programować każdy może, lepiej lub gorzej”. II lokatę uzyskał zespół z Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Zygmuntowie za

projekt „Pory roku”. Miejsce III zajęli uczniowie ze Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Skulsku za

projekt „Czym jest promieniowanie – blaski i cienie promieniowania”. Wyróżniono również projekt uczniów z Zespo-

lu Szkół Ponadgimnazjalnych w Kleczewie pt. „Nasza mała ojczyzna w naszych marzeniach”. Wszystkie projekty były bardzo ciekawe, a ich prezentacje przebiegały na bardzo wysokim poziomie.

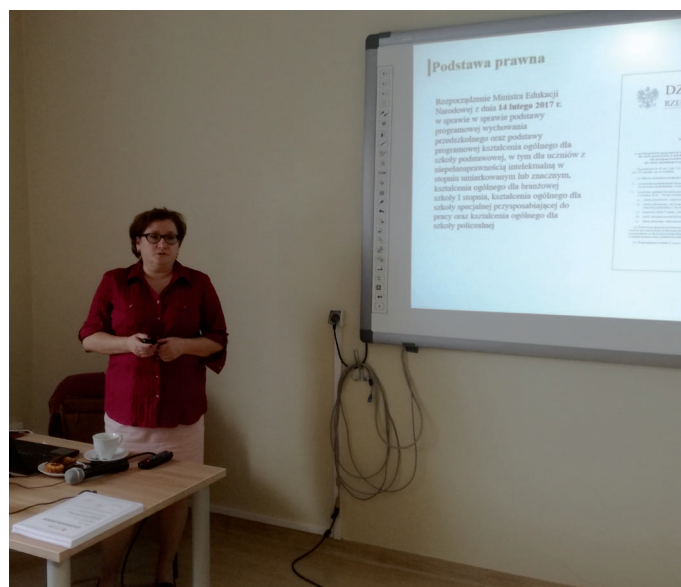
Wioletta Poturała *nauczyciel konsultant CDN w Koninie*

Konińscy poloniści u źródeł reformy

22 września 2017 r. odbyło się w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie spotkanie „Efektywne wdrażanie nowej podstawy programowej języka polskiego w szkole podstawowej”. Nasze zaproszenie przyjęła pani dr Wioletta

Kozak – współautorka nowej podstawy programowej języka polskiego dla szkoły podstawowej, liceum, technikum i szkoły branżowej I i II stopnia, kierownik Wydziału Egzaminu Maturalnego, współautorka „Informatora o egzaminie

ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019”. Licznie zebrani nauczyciele mieli niecodzienną okazję skonfrontować swoją wiedzę i rozwiązać wątpliwości związane z nową podstawą programową.

Aldona Olesiak konsultant CDN w Koninie

Fot. **Wioletta Poturała, Aldona Olesiak**

Jak edukować o Holokauście i relacjach polsko-izraelskich po II wojnie światowej?

Pod takim tytułem 28 lutego 2018 r. odbył się w Koninie cykl spotkań z Alexem Dancygiem – współpracownikiem Instytutu Yad Vashem, historykiem i aktywnym uczestnikiem dialogu polsko-żydowskiego. Alex Dancyg od lat działa na rzecz dialogu polsko-żydowskiego. Współpracuje z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Warszawie, Ministerstwem Edukacji Izraela i Międzynarodowym Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście. Organizatorem spotkań było Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie. Alex Dancyg spotkał się z młodzieżą III LO w Ko-

ninie, Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie oraz nauczycielami i osobami zainteresowanymi relacjami polsko-izraelskimi.

Rozmowy z młodzieżą koncentrowały się wokół tematu Zagłady, stosunków polsko-żydowskich oraz budowania nowoczesnych społeczeństw opartych na dialogu, walce ze stereotypami. Alex Dancyg na swoim przykładzie wyjaśnił, co to znaczy mieć podwójną tożsamość narodową. Nie zabrakło pytań o codzienne życie w Izraelu, rozmów na temat stanu wiedzy o wzajemnych uprzedzeniach i stereotypach. Nie

zabrakło też pytań o to, czego nasze narody mogą się od siebie nauczyć.

Podczas seminarium z nauczycielami Alex podzielił się informacjami na temat metod i form pracy, przedstawił przykłady dobrych praktyk realizowanych przez instytut Yad Vashem w Jerozolimie.

Cieszymy się, że zorganizowane przez CDN w Koninie spotkania z gościem z Izraela spotkały się z tak dużym zainteresowaniem. Mimo że trwały wiele godzin, to jednak nie wszystkim udało się dojść do głosu i nie wszystkie istotne tematy zostały poruszone.

Aldona Olesiak nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Fot. Grzegorz Kamiński

„Zawirowany” świat ponowoczesności

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie zorganizowało konferencję pedagogiczną „Zawirowany” świat ponowoczesności, czyli o wartościach wychowania w granicach i normach, która odbyła się w Młodzieżowym Domu Kultury w Koninie.

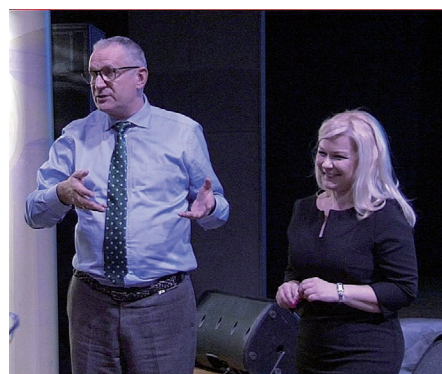
Trenerzy prof. Mariusz Jędrzejko, Agnieszka Taper i Maciej Szczodrowski w dynamiczny i angażujący uczestników sposób przedstawili problemy, które nurtują współczesnych nauczycieli i rodziców. W trakcie spotkania

zwrócono uwagę na przyczyny zachowań ryzykownych i uzależnień wśród młodzieży. Prowadzący podkreślili, że zachowania te najczęściej wynikają z podważania znaczenia tradycji, promocii konsumpcyjnego modelu życia oraz rozwoju uzależnień.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem. Uczestnicy wyszli ze spotkania bardzo zadowoleni, w związku z tym planowane będą kolejne szkolenia.

„... ludzie przestali się bać szokującego zekazu – ważny jest sam przekaz – widać mnie”

Anna Chudzińska nauczyciel bibliotekarz CDN PBP w Koninie Filii w Słupcy

Fot. Piotr Stróżyk, Anna Zielińska

Zakończenie projektu „Kierunek Wschód – Poznajemy Kazachstan”

CDN Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie Filia w Słupcy przystąpiła do projektu „Kierunek Wschód” na organizację wydarzenia promującego wiedzę o współczesności i historii krajów Europy Wschodniej. 14 grudnia 2017 r. w Liceum Ogólnokształcącym w Słupcy odbyło się spotkanie podsumowujące. Celem projektu było

rozpowszechnianie wiedzy o Kazachstanie i codziennym życiu w tym kraju (zwyczajach, religii, kuchni), także historii Kazachstanu; pokazanie losów repatriantów, dla których Kazachstan był dawną ojczyzną; uwzględnienie wątków sybirackich w ich wspomnieniach. Projekt adresowany był do grupy uczniów z Liceum Ogólnokształcącego

w Słupcy. Przedsięwzięcie było współfinansowane ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu RITA-Przemiany w regionie, realizowanego przez Fundację Edukacja dla Demokracji.

Spotkanie składało się z dwóch części. W pierwszej Republice Kazachstanu zaprezentowali uczniowie Liceum Ogólnokształcącego. Przedstawili zwyczaje panujące w Kazachstanie, opowiedzieli zebranych gościom o religii, zwyczajach związanych z narodzinami dziecka, ślubem, ze śmiercią. Zaprezentowali ciekawe miejsca, które warto zobaczyć w Kazachstanie.

Materiał został przygotowany na podstawie wcześniej przeprowadzonego wywiadu z mieszkanką Kazachstanu. Aigany Baurzhan została zaproszona na posumowanie projektu i opowiedziała o swojej ojczyźnie, zachęcała wszystkich do odwiedzenia kraju.

W drugiej części wydarzenia uczniom został przybliżony wątek sybiracki. Wspominaliśmy Kazachstan, ponieważ coraz więcej Polaków, repatriantów powraca stamtąd do Polski. Dzisiejsi repatrianci to przede wszystkim potomkowie sybiraków. Są to osoby, które wychowały się w Kazachstanie i – jak same mówią – mają dwie ojczyzny: tę, w której się wychowały i ojczyznę swoich przodków Polskę. Oficjalnie polskie korzenie w Kazachstanie deklaruje ok. 34 tysiące mieszkańców. Spotkanie stało się okazją do przypomnienia wiedzy na temat wydarzeń historycznych związanych z deportacjami, łagrami sowieckimi, zesłaniami na Syberię. O losach Polaków zesłanych na Syberię opowiedziała pani Barbara Wawrzyniak, członek Związku Sybiraków w Słupcy oraz pan Julian Ziarno, który jako 16-letni chłopiec ze swoją rodziną został zesłany do Kazachstanu.

O 20-letniej współpracy Biblioteki Pedagogicznej ze Związkiem Sybiraków w Słupcy opowiedziała Anna Chudzińska, pokrótce zrelacjonowała podejmowane przez lata działania. Wspólne akcje adresowane były do młodzieży. Miały na celu edukację historyczną, traktowane były jako okazja do przekazywania wiedzy na temat wydarzeń historycznych, ich przedmiotem były opowieści o doświadczeniach i przeżyciach osób deportowanych

Uczniowie LO w Słupcy, uczestnicy spotkania

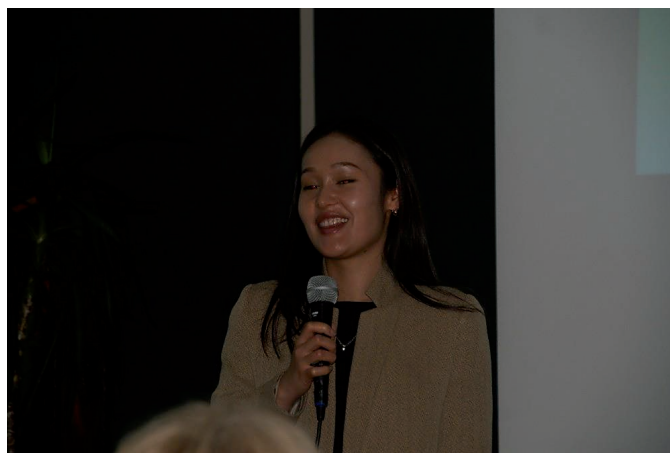

Zaproszeni goście

Uczestnicy projektu prezentują Kazachstan

Aigany Burzhan opowiada o swojej ojczyźnie

w głąb ZSRR.

Na zakończenie uczniowie, którzy zaangażowali się w projekt i przeprowadzili wywiad z panią Aigany Burzhan oraz przygotowali prezentację i ciekawie opowiedzieli o Kazachstanie, otrzymali podziękowania, ciekawe książki i pendrive'y.

Podsumowanie projektu stało się również okazją do zapoznania młodzieży z literaturą dotyczącą Kazachstanu. W trakcie spotkania prezentowane było

piśmiennictwo traktujące między innymi o tym, jakie problemy napotykało społeczeństwo Kazachstanu w procesie budowy niepodległego państwa. Uczniowie mieli okazję poznać opisane w książkach przemiany ustrojowe.

Inspirującym i niezwykle ważnym dla wszystkich uczestników tematem okazał się wizerunek kobiety w wielokulturowym społeczeństwie Kazachstanu. Wielokulturowość to temat ważny, a uczniowie bardzo chętnie dzielili

się swoimi spostrzeżeniami i wiedzą odnośnie tego zagadnienia. Ekspozycja książek „Kazachstan dawniej i dziś” była pretekstem do dalszej dyskusji o Kazachstanie oraz przyczynkiem do podejmowania innych ciekawych wątków związanych z kulturą tego państwa.

Po zakończeniu oficjalnej części spotkania uczniowie chętnie rozmawiali z zaproszonymi gośćmi. Była też okazja do pamiątkowego zdjęcia.

Pani Barbara Wawrzyniak, członek Związku Sybiraków w Słupcy

O swoim pobycie w Kazachstanie opowiedział pan Julian Ziarno (sybirak)

Pamiątkowe zdjęcia z uczestnikami projektu

Agnieszka Graczyk *nauczyciel bibliotekarz CDN PBP w Koninie Filii w Turku*

„Zawody przeszłości, zawody przyszłości”. Zajęcia dla uczniów w Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie Filii w Turku

Kim był klikon? Czym zajmował się balwierz? Na czym polegała praca foluszніка i ceklarza? Dlaczego niektóre zawody bezpowrotnie wyginęły, a wiele innych może wkrótce przejść do historii? Odpowiedzi na te i wiele innych pytań otrzymali uczniowie, którzy wzięli udział w zajęciach zorganizowanych w Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie Filii w Turku.

Zajęcia edukacyjne pod hasłem „Zawody przeszłości, zawody przyszłości”, adresowane do uczniów klas 5–7 szkół podstawowych, przygotowała Agnieszka Graczyk – nauczyciel bibliotekarz z tureckiej Filii. Znalazły się one w ofercie tematów lekcji bibliotecznych proponowanych w roku szkolnym 2017/2018. Zajęcia z wykorzystaniem interaktywnych zabaw edukacyjnych mają na celu zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów oraz uświadomienie im zmian zachodzących na rynku pracy. Warto podkreślić, że lekcje te wpisują się w realizację kierunku polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2017/2018 Wprowadzanie doradztwa zawodowego do szkół i placówek.

Do tej pory w zajęciach wzięły udział dzieci z trzech szkół podstawowych: Szkoły Podstawowej w Boleszczynie, Szkoły Podstawowej w Koźmi-

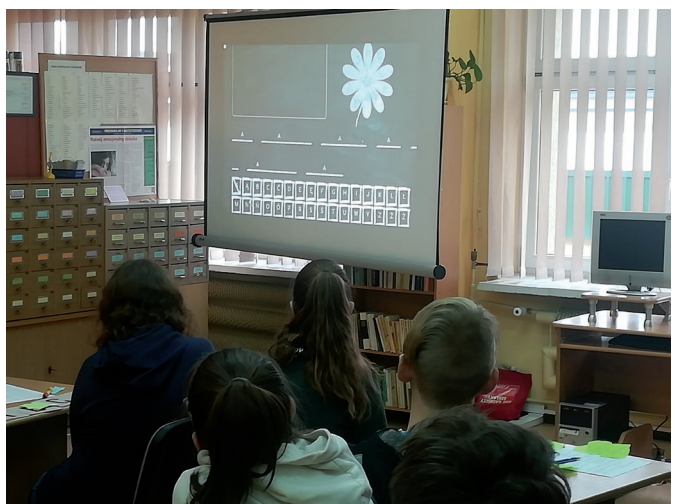

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Boleszczynie poznają zawody przeszłości

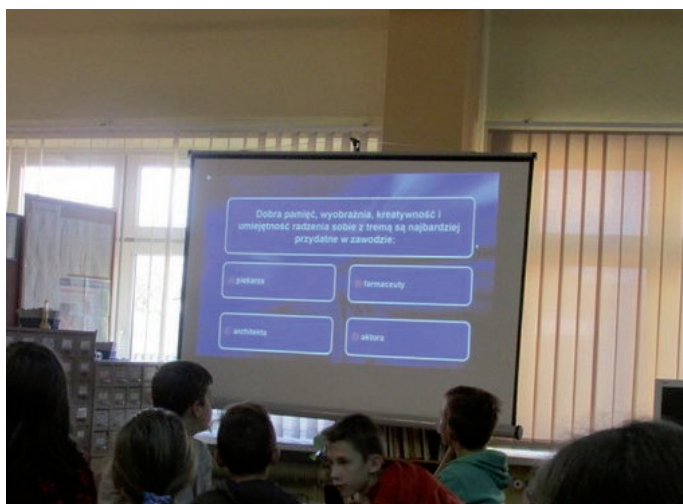
nie oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piekarach. Uczniowie uczestniczyli w takich zabawach, jak: Czyim się zajmowali? (z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej pt. Zawody przeszłości), Zawodowe kalambury, Odgadnij hasło i Zawodowi milionerzy (z wykorzystaniem platformy edukacyjnej LearningApps). Wszystkie zabawy miały charakter konkurencji, podczas których uczniowie rywalizowali między sobą. Na koniec zwycięskie zespoły otrzymały drobne upominki.

Podczas ostatniej części spotkania uczestnicy dowiedzieli się także, które profesje określane są mianem zawodów przyszłości i w jakich kierunkach warto się kształcić, aby kiedyś bez problemu znaleźć ciekawą pracę.

Zachęcamy nauczycieli wraz z uczniami do udziału w zajęciach na temat zawodów przeszłości i zawodów przyszłości. Terminy spotkań można uzgadniać telefonicznie pod numerem 63 2784940, mailowo turek@cdnkonin.pl lub bezpośrednio w Bibliotece.

Odgadnij hasło! Zabawa z wykorzystaniem platformy edukacyjnej LearningApps (uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piekarach)

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Koźminie podczas zabawy w Zawodowych milionerów

Krystyna Kowalczyk kierownik CDN PBP w Koninie Filii w Kole

Nowa siedziba CDN Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie Filii w Kole

Od września 1989 roku Biblioteka Pedagogiczna zajmowała lokal przy ul. Toruńskiej 68 mieszczący się w skrzydle budynku Szkoły Podstawowej nr 3 w Kole. Pomieszczenia zajmowały dwie kondygnacje: na parterze czytelnia oraz magazyn, na piętrze wypożyczalnia, magazyn i pokój opraco-

wań. Władze miasta Koła podejmowały od dłuższego czasu rozmowy o zmianie lokalu CDN PBP Filii w Kole. Szkoła Podstawowa nr 3 rozpoczęła starania o pomieszczenia zajęte przez bibliotekę, ponieważ w wyniku reformy edukacji zwiększyła się liczba klas i uczniów. Brano pod uwagę różne lokalizacje dla naszej placówki, wybrano lokal przy ul. Włocławskiej 1. Są to trzy duże pomieszczenia, gdzie jedno stanowi jednocześnie wypożyczalnię, czytelnię i miejsce na spotkania dla nauczycieli. Z myślą o najmłodszych czytelnikach wygosposodarowano tam również kącik

dziecięcy. Kolejne dwie sale stanowią magazyn na książki i czasopisma. Przeprowadzka biblioteki do wyremontowanego lokalu rozpoczęła się 18 grudnia 2017 r.

Tak wielkie przedsięwzięcie, jakim na pewno była zmiana lokalizacji biblioteki, udało się dzięki zaangażowaniu władz miasta Koła i podległych mu instytucji, Samorządu Województwa Wielkopolskiego, które przeznaczyły środki na remont i modernizację wyposażenia biblioteki, kierownictwa Centrum Doskonalenia Nauczycieli

w Koninie, które koordynowało całym projektem. Podziękowania kierujemy do wszystkich, którzy przyczynili się do zakończenia wielkiej przeprowadzki, a pracownikom naszej placówki w Koninie za duże zaangażowanie, pomoc i wsparcie.

Od 22 stycznia 2018 r. można korzystać ze zbiorów, nowości wydawniczych, czasopism pedagogicznych w nowo otwartej Filii przy ul. Włocławskiej 1. Biblioteka oferuje również lekcje biblioteczne, zajęcia edukacyjne, szkolenia dla nauczycieli.

Krystyna Kowalczyk, Romana Budynek, Karola Glasner nauczyciele bibliotekarze CDN PBP w Koninie Filii w Kole

Feryjne spotkania z teatrykiem Kamishibai

W pierwszym tygodniu ferii zimowych odbyły się cztery zajęcia dla 83 dzieci z Przedszkola Miejskiego nr 5 i 6 w Kole prowadzone przez bibliotekarki z CDN PBP w Koninie Filii w Kole w ramach oferty **Feryjne spotkania z teatrykiem Kamishibai**.

13 lutego w Przedszkolu Miejskim nr 6 w Kole przeprowadzono zajęcia oparte na kartach teatryku Kamishibai

Kotka Milusia. Na początku dzieci wysłuchały opowiadania, potem w trakcie zabawy naśladowały koty. Następnie wykonywane były prace plastyczne: kolorowanie szablonu kota lub tworzenie kota z papierowego talerzyka. Kocie portrety zostały umieszczone na tablicy w przedszkolu. Na zakończenie zajęć dzieci odgadywały zagadki o zwierzętach.

14 lutego ta sama grupa przedszkolaków uczestniczyła w zajęciach **Tworzymy własną opowieść w konwencji teatryku Kamishibai**. Zajęcia rozpoczęły się od podziału dzieci na 3 grupy. Każda grupa rzucała kostkami, na podstawie wylosowanych obrazków grupy zaczynały tworzyć opowiadanie, wymyślając bohatera i temat swojej opowieści. Każde dziecko tworzyło na podstawie jednej z kostek nowy fragment wspólnej historii. Kolejnym etapem było narysowanie przez każde dziecko fragmentu swojego opowiadania na kartce. Po skończonej pracy każda grupa przedstawiła swoją opo-

wieść w teatryku Kamishibai. Powstały historyjki, w których bohaterami były: dziewczynka o imieniu Kaja, księżniczka mieszkająca w wysokiej wieży, auto szukające przygód.

15 lutego w Przedszkolu Miejskim nr 5 w Kole dzieci uczestniczyły w zajęciach wykorzystujących karty teatryku Kamishibai. Na początku wysłuchały **Legandy o Skarbniku**; w trakcie czytania tłumaczone były niezrozumiałe zwroty dotyczące pracy w kopalni. Następnie dzieci rozwiązywały krzyżówkę. Kolejnym etapem zajęć było wykonanie

rysunków węglem ilustrujących pracę górnika.

16 lutego powtórzono zajęcia **Two-**

rzymy własną opowieść w konwencji teatryku Kamishibai dla grupy dzieci z Przedszkola nr 5.

Aldona Olesiak nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Propozycje projektów edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych

Praca metodą projektu stosowana jest w szkołach od lat 90. ubiegłego wieku i znalazła już stałe miejsce w szkolnej rzeczywistości. Projekt edukacyjny jest długoterminowym działaniem zespołowym, podczas którego uczniowie samodzielnie realizują zadania, a rola nauczyciela ogranicza się do przygotowania i koordynacji pracy. Nauczyciele, stwarzając uczniom możliwość pracy metodą projektu, kształtują najważniejsze umiejętności, które mają być rozwijane w 8-letniej szkole podstawowej:

- sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych, w tym występowanie przed publicznością;
- efektywne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentowanie własnego stanowiska, z uwzględnieniem doświadczeń i poglądów innych ludzi;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- sprawne i odpowiedzialne posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w procesie uczenia się oraz w prezentowaniu własnych dokonań;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- gotowość do twórczej i naukowej aktywności uczniów oraz zaciekawienie ich otaczającym światem;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz

kraju.

Prezentowane poniżej pomysły na projekty edukacyjne zostały wypracowane podczas szkolenia prowadzonego przez **Barbarę Jaworowicz i Aldonę Olesiak** nt. „Projekt edukacyjny w praktyce szkolnej z uwzględnieniem nowej podstawy programowej”.

*

Projekt „Jak wykorzystać papier do stworzenia dekoracji zimowych”

Etap edukacyjny: oddział przedszkolny, klasy I–III szkoły podstawowej.

Autorki: Agnieszka Michalak, Renata Michalak, Iwona Wdowiak.

Cele:

- poznanie faktur papieru,
- rozwój umiejętności manualnych,
- rozwijanie wyobraźni,
- rozwijanie kreatywności,
- czerpanie radości z tworzenia,
- rozwijanie umiejętności współpracy, współdziałania w grupie,
- dzielenie się pomysłami.

Realizacja działań w ramach projektu:

1. Wprowadzenie w temat projektu.
2. Opracowanie harmonogramu działań.
3. Prezentacja multimedialna (poznanie historii papieru).
4. Wycieczka do drukarni, fabryki papieru.
5. Samodzielne wykonanie papieru.
6. Wielozmysłowe poznanie papieru.
7. Propozycje wykorzystania papieru, techniki.
8. Podział zespołu na grupy.
9. Przydzielenie konkretnej techniki danej grupie.

10. Praca twórcza grup:

- malowanie farbami na papierze „Zimowe sporty”,
- wydzieranie i naklejanie na papier „Zimowy krajobraz”,
- origami płaskie z koła „Zimowe drzewa”,
- papier gniony „Bałwanowa rodzina”,
- praca przestrzenna z kartonów „Zimowy zamek” (promowanie recyklingu).

Publiczna prezentacja:

- wystawa prac na korytarzu szkolnym,
- dekoracja sali wykonanymi pracami,
- prezentacja multimedialna z przebiegu realizacji projektu.

Podsumowanie, ocena i ewaluacja działań projektowych.

*

Projekt „Czy znasz smaki świąt?”

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa.

Autorki: Urszula Domagalska, Agnieszka Linik, Melanie Marx.

Cele:

- zapoznanie się z tradycjami świąt w krajach anglo i niemieckojęzycznych,
- znajomość potraw świątecznych,
- poszerzenie słownictwa związanego ze świątami,
- umiejętność pracy w zespole,
- umiejętność komunikowania się w języku angielskim i niemieckim.

Realizacja działań w ramach projektu:

1. Zapoznanie uczniów z metodą projektu.

2. Opracowanie harmonogramu działań.
3. Poznanie tradycji świątecznych:
  - wyszukiwanie informacji na temat tradycji świątecznych (zastosowanie TIK),
  - przygotowanie gazetki informacyjnej,
  - przygotowanie ozdób świątecznych charakterystycznych dla danego obszaru językowego.
4. Poznanie potraw świątecznych:
  - wyszukiwanie przepisów potraw typowych dla danego kraju,
  - opanowanie słownictwa związanego z przepisami,
  - przyrządzenie potraw wraz z rodzicami, dorosłymi (babci, dziadkowie, koła gospodyń – integracja międzypokoleniowa).
5. Opanowanie słownictwa związanego ze świętami:
  - przygotowanie przez uczniów gier lub zabaw językowych,
  - przygotowanie plakatu tematycznego,
  - przygotowanie lapbooka tematycznego.
6. Rozwijanie umiejętności współpracy w zespole:
  - wykonanie prezentacji multimedialnej,
  - przygotowanie książki kucharskiej dla dzieci,
  - przygotowanie lapbooka tematycznego.
7. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych:
  - przeprowadzenie wywiadu ze społecznością szkolną nt. „Twoja ulubiona potrawa świąteczna”,
  - wybór najciekawszego wywiadu i przetłumaczenie go na język angielski i niemiecki.

Prezentacja projektu.

Termin prezentacji: miesiąc grudzień – termin przedświąteczny.

Miejsce prezentacji: szkoła.

Forma prezentacji: gazетка informacyjna, ozdoby świąteczne, gry i zabawy językowe, plakat tematyczny, prezentacja multimedialna, wywiad, lapbook, książka kucharska, potrawy świąteczne – degustacja.

Udział członków zespołu: wybrane grupy projektowe.

Odbiorcy: uczniowie szkoły, rodzice, nauczyciele, uczniowie szkoły partnerskiej, zaproszeni goście.

Podsumowanie, ocena i ewaluacja.

*

Projekt „Czy bociany wiosną wracają do swoich gniazd?”

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa.

Autorki: Marta Bącela, Małgorzata Dylewska, Halina Maciaszek, Maria Perlińska.

Cele:

- zbadanie populacji bociana na danym terenie,
- poznanie zwyczajów bociana,
- nabywanie umiejętności uogólniania i wyciągania wniosków,
- rozwijanie umiejętności pracy w grupie,
- doskonalenie sprawności rachunkowej i prezentacji wyników,
- nabywanie umiejętności pozyskiwania informacji z różnych źródeł,
- poznanie najbliższej okolicy.

Realizacja działań w ramach projektu:

1. Zapoznanie uczniów z metodą projektu.
2. Opracowanie harmonogramu działań.
3. Określenie terenu, na którym przeprowadzone zostaną badania (wykonanie mapy obszaru, na którym zostaną przeprowadzone badania).
4. Wycieczka w teren w celu policzenia bocianów i przeprowadzenia wywiadów z gospodarzami, na posesji których znajdują się bocianie gniazda (sierpień).
5. Wytyczenie trasy bocianich wędrówek (wykonanie mapy).
6. Obliczenie najkrótszej trasy przelotu, oszacowanie szybkości średniej przelotu.
7. Poznanie przeciwności, z którymi muszą się zmierzyć bociany na trasie przelotu.
8. Budowa bocianiego gniazda (wykonanie modelu).
9. Poznanie jądłospisu bociana.
10. Rajd rowerowy „Szlakiem bocianich gniazd” (wiosna).
11. Sporządzenie statystyk.

Prezentacja projektu:

- przygotowanie prezentacji multimedialnej,
- wystawa zdjęć z wycieczki, map, modelu bocianiego gniazda,
- przygotowanie części artystycznej „Bocianie klekotanie, czyli jak to jest z bocianem?”.

Odbiorcy: uczniowie szkoły, rodzice, nauczyciele, zaproszeni goście.

Podsumowanie, ocena i ewaluacja.

*

Projekt „Jakie drogi prowadziły do niepodległości?”

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa.

Autorzy: Mariola Fórmaniak, Ilona Kaźmierczak, Łukasz Korbolewski, Małgorzata Krawczyk, Ilona Zielińska.

Cele:

- przybliżanie dat, postaci, faktów związanych z odzyskaniem niepodległości przez Polskę,
- rozwijanie zainteresowań uczniów historią Polski i najbliższej okolicy (małej ojczyzny),
- kształtowanie postaw patriotycznych,
- rozwijanie umiejętności wyszukiwania i selekcjonowania informacji z różnych źródeł,
- rozwijanie umiejętności współpracy w grupie, dzielenia się wiedzą,
- przygotowanie i zaprezentowanie wyników pracy.

Realizacja działań w ramach projektu:

1. Jak zrealizować projekt? – przygotowanie uczniów do pracy metodą projektu.
2. Opracowanie harmonogramu działań (podział na grupy, przydział zadań, terminy konsultacji, zadania, odpowiedzialni).
3. Przygotowanie prezentacji multimedialnej „Wirtualny pomnik – herosi Niepodległej”.
4. Praca plastyczna – Kartka z życzeniami dla Polski.
5. Ogłoszenie konkursu na wiersz patriotyczny.
6. Lekcja z lapbookiem – Herosi Niepodległej.
7. Opublikowanie tomiku poezji patriotycznej – promowanie twórczości uczniowskiej.
8. Koncert pieśni patriotycznych. Przygotowanie szkolnego śpiewnika pieśni patriotycznej.
9. Organizacja i przeprowadzenie Wielkiego Testu o Niepodległości.

Prezentacja projektu:

- prezentacja multimedialna,
- wystawa prac plastycznych,
- wystawa lapbooków,
- opublikowanie tomiku wierszy uczniowskich,
- opublikowanie szkolnego śpiewnika pieśni patriotycznych,
- Wielki Test o Niepodległości.

Odbiorcy: uczniowie szkoły, rodzice, nauczyciele, zaproszeni goście.

Podsumowanie, ocena i ewaluacja.

Grażyna Frydrychowicz *nauczyciel konsultant CDN w Koninie*

REGION W WEEKEND (20)

Leszno – miasto w Wielkopolsce z głową byka w herbie, czyli trochę historii i wybrane atrakcje turystyczne

Leszno – miasto na prawach powiatu oświeconego sarmaty, magnata doceniającego silne mieszczaństwo, mającego

orla, biało cieniowanego, z czerwonym dziobem i językiem, natomiast dolną część tarczy stanowi niebieskie pole”.

Historia

Najstarsza zachowana wzmianka o wsi Leszno pochodzi z 1393 roku. Pierwszym jej znanym właścicielem był Stefan z Karmina, pieczętujący się herbem Wieniawa. Jego synowie przybrali nazwisko Leszczyńscy, zaś wnukowie za zasługi w służbie królewskiej zostali dzierżawcami dochodowych dóbr ziemskich w różnych częściach Rzeczypospolitej (one właśnie, wraz z dochodami płynącymi ze sprawowanych urzędów, stanowiły podstawę zamożności tego rodu). W roku 1547 Rafał IV Leszczyński otrzymał zezwolenie od króla Zygmunta Starego, aby „miasto Leszno założyć i zbudować”. Lokacja miasta przypadła na okres reformacji w Polsce. Wyznanie braci czeskich zaczęło dominować w Lesznie po 1565 roku, kiedy to miasto przejął Rafał V (stając się po przyjęciu religii braci czeskich ich głównym protektorem i obrońcą w Polsce), natomiast syn Rafała V zapisał się w dziejach miasta jako reformator miejscowej szkoły, podniesionej niebawem do rangi gimnazjum akademickiego. Położono w ten sposób podwaliny pod szybki rozwój leszczyńskiego szkolnictwa. Nie minął wiek od czasu lokacji, a Leszno urosło do rangi drugiego po Poznaniu miasta w Wielkopolsce. Zastąpiło z daleko sięgającego handlu, z produkcji znakomitego sukna, z młynarstwa, z produkcji prochu strzelniczego.

Zasiedlone było przez przedstawicieli różnych narodowości i wyznań (luteranie, bracia czescy, kalwiński, katolicy, Żydzi). W pierwszej połowie XVI wieku Leszno stało się ważnym ośrodkiem życia intelektualnego.

„Złoty okres” rozwoju Leszna tragicznie zakończył się w cza-

Leszno – powiat

Stanisław Leszczyński

leszczyński ma wyjątkowo bogatą historię i tradycje. To tu młodość spędził Stanisław Leszczyński, król Polski, książę Lotaryngii i Baru, człowiek inteligentny, wszechstronnie wykształcony, o szerokich zainteresowaniach, wyznawca postępowych poglądów. To właśnie atmosfera Leszna – przepelniona otwartością, tolerancją religijną, czerpaniem z różnorodności postaw, przekonań, tradycji i kultury – ukształtowała jego postać

świadomość potrzeby przebudowy społeczeństwa. Leszno, już w czasach Stanisława Leszczyńskiego nazwane miastem królewskim, oficjalnie taki status uzyskało w 1790 roku. Region leszczyński do dziś obfituje w zabytki będące potwierdzeniem dawnej świetności, do których zaliczamy m.in. pałace, dwory, kościoły, klasztory czy wiatraki.

Herb Leszna – symbolika

Herb Leszna stanowią: „Tarcza herbu podzielona prostopadłe na dwie części: w prawej (heraldycznie) połowie na złotym tle niecała głowa byka w kolorze czarnym, biało cieniowana, ze skróconym złotym kółkiem w nozdrzach, czarno cieniowanym, w lewej połowie na czerwonym tle topór z ostrzem w kolorze białym ze złotą rękojeścią. W środku głównej tarczy mniejsza tarcza z uszczerbionym herbem Sulima. Tarcza podzielona poziomo na dwie równe części: w górnej na złotym tle widnieje część czarnego

Herb Leszna

się potopu szwedzkiego. W kwietniu 1656 roku miasto zostało spalone przez wojska polskie w odwecie za odmowę otwarcia bram miasta i zbrojny opór załogi szwedzkiej, wspomaganej przez część mieszczan. Łączyli oni ze zwycięstwami protestanckich Szwedów nadzieję na rychły powrót do swej ojczyzny. Miasto bardzo szybko zostało podniesione z ruin, jednak bezpowrotną stratę stanowiło zahamowanie tradycji intelektualnych. Ostatnim z Leszczyńskich na Lesznie był Stanisław Leszczyński, który podczas wojny północnej z poręki króla Szwecji Karola XII w 1704 roku został królem Polski. Po klęsce Szwedów pod Połtawą (1709 rok) koronę utracił. Wezniej, w 1707 roku Leszno zostało spalone. Stanisław Leszczyński opuścił Polskę, a Leszno przejęła administracja saska. Podobnie jak przed półwieczem, miasto szybko odbudowano. Jego właściciel raz jeszcze został królem Polski, i koronę powtórnie utracił. Otrzymał wówczas w dożywotnie posiadanie księstwo Lotaryngii. Po sprzedaży dóbr w Polsce jego związek z Leszmem skończył się (prawdopodobnie jego córka Maria, od 1725 roku królowa Francji, zwykła była używać wyłącznie obuwia ślanskiego do Wersalu wykonanego przez szewców z Leszna). Nowym właścicielem Leszna został Aleksander Józef Sułkowski. Za jego czasów miasto znalazło się na szlaku łączącym Drezno i Warszawę.

Aleksander Józef Sułkowski

W Lesznie pracowało w tym czasie ponad sto warsztatów sukienniczych. Otaczało je kilkadziesiąt wiatraków. Miejscowi maklerzy prowadzili na znaczną skalę hurtowe transakcje zbożowe. Pozycja Leszna jako ośrodka handlu zbożem przypominała w pewnym

stopniu znaczenie Gdańska. Po drugim rozbiórce Polski wysokie cła na towary eksportowane na wschód przyniosły upadek wytwórczości. Okresu stagnacji nie przełamała przynależność Leszna do Księstwa Warszawskiego. Za czasów Wielkiego Księstwa Poznańskiego nastąpiła radykalna zmiana w profilu gospodarczym Leszna – miasto stało się ośrodkiem administracyjnym i szkolnym dla regionu wybitnie rolniczego. W 1833 roku Leszno przestało być miastem prywatnym. Początkiem zmiennych dla XIX wieku przemian cywilizacyjnych było otwarcie w 1835 roku drogi z Poznania przez Leszno do Wrocławia. Leszno powróciło do granic Odrodzonej Polski na mocy traktatu pokojowego w Wersalu.

W dniu 17 stycznia 1920 roku wkroczyły na leszczyński rynek pierwsze polskie oddziały wojskowe. Za czasów II Rzeczypospolitej Leszno było stolicą powiatu, który graniczył z Niemcami. W dniu 1 września 1939 roku Leszno znalazło się na pierwszej linii działań wojennych. W październiku 1939 roku miasto, noszące niemiecką nazwę Lissa, zostało włączone do Okręgu Kraju Warty. Hitlerowskie zbrodnie i prześladowania wzmagaly czynny opór grup konspiracyjnych. Najliczniej reprezentowane były ugrupowania działające w strukturach Armii Krajowej. Dla Polaków, którzy zdołali przetrwać noc okupacji, nowy etap ich życia rozpoczął się w dniu 31 stycznia 1945 roku. Znacząca zmiana w życiu miasta nastąpiła w 1975 roku, kiedy w wyniku reformy administracyjnej stało się stolicą województwa, co zaowocowało licznymi, korzystnymi dla miasta inwestycjami. Od 1999 roku, po reformie administracyjnej kraju, Leszno jest siedzibą powiatu należącego do województwa wielkopolskiego.

Ratusz

Rynek po dzień terażniejszy zachował kształt z czasów lokacji Leszna w 1547 roku. Jego zabudowa pochodzi głównie z końca XIX wieku. Najpiękniejszą pamiątką „złotego okresu” Leszna z czasów Leszczyńskich i Jana Amosa Komeńskiego jest Ratusz. Zbudowany w 1639 roku budził zachwyty i dumę wśród mieszkańców Leszna. Jego wyszukana architektura dobrze oddawała charakter miasta, siedziby magnackiego rodu. Masywny korpus wieńczy wyniosła wieża, nakryta dwukondygnacyjnym hełmem zwieńczonym orłem – godłem Polski z herbem miasta oraz datami: 1547 (data założenia Leszna), 1920 (data powrotu miasta do granic

Ratusz w Lesznie

Kuranty na ratuszowej wieży

Rzeczypospolitej), 1931 (data umieszczenia orła na wieży ratusza). W 2002 roku na wieży zamontowano kuranty – dar partnerskiego miasta Duerne w Holandii. Dzisiejszy, barokowo-klasycystyczny kształt Ratusz uzyskał podczas przebudów w następstwie pożarów w latach 1656–1767. Po ostatnim wielkim pożarze Leszna w 1790 roku ratusz odbudowano bez wprowadzania zmian w jego architekturze. Kompleksową renowację połączoną z przebudową wnętrza przeprowadzono w latach 90. XX wieku. Najstarszym detalem wystroju elewacji jest płaskorzeźba umieszczona ponad głównym wejściem. Przedstawia Justycję – personifikację Prawa i Sprawiedliwości, z wagą i mieczem w dłoniach. U jej stóp herb Wieniawy Leszczyńskich oraz herb miasta Leszna, rozdzielone późnorenansowym maskaronem. Powyżej umieszczono herby Aleksandra Józefa Sułkowskiego i jego pierwszej żony Anny Stein zu Jettingen.

Rzeźba rycerza Wieniawy

Rzeźba ma sześć metrów wysokości, a jej twórcą jest artysta ludowy Jerzy Sowijak z Bukówca Górnego. Na rzeźbie znajduje się głowa tura i topór

Rycerz Wieniawita

– symbole herbu miasta Leszna. Postać rycerza Wieniawy nawiązuje do legendy o początkach miasta: rycerz Wieniawita znajdował się w orszaku przyszłej żony Mieszka I, Dąbrówki, podążającej z Czech do Polski. Po drodze Filip Wieniawita uratował Dąbrówkę z opresji. W dowód uznania otrzymał we władanie dobra ziemi wschowskiej łącznie z wsią Leszczyną. Właśnie od tej wsi Wieniawici nazwali się Leszczyńskimi. Byli potężnym rodem magnackim. Za ich panowania znane było powiedzenie „Kto Leszczyńskich nie zna, ten Polski nie zna”.

Kolegiata pw. św. Mikołaja

Barokowa Kolegiata pw. św. Mikołaja uważana jest za główną świątynię Leszna. Rzymskokatolicka parafia św. Mikołaja powstała półtora wieku przed lokacją miasta. Na miejscu dzisiejszej świątyni przez trzy stulecia istniał niewielki ceglany kościół gotycki, który po 1580 roku przekazany został gminie braci czeskich. Kościół ten został zniszczony w czasie pożaru miasta w 1656 roku. Katolicy odzyskali swą świątynię w 1661 roku, jednakże z powodu rozmiaru zniszczeń i braku odpowiednich funduszy odbudowy nie podejmowano. Po 1680 roku biskup Bogusław II Leszczyński ufundował całkowicie nową świątynię, której budowę kontynuował jego brat Rafał (wielki podskarbi koronny), a następnie bratanek – król Polski Stanisław Leszczyński. Budowę świątyni całkowicie ukończono w 1719 roku.

W latach 1905–1907 kościół powiększono poprzez dobudowę nowego prezbiterium. Do 1939 roku kościół św. Mikołaja był jedyną świątynią rzymskokatolicką w mieście. W 2000 roku świątynia wyniesiona została do godno-

ści kolegiaty. Kościół pw. św. Mikołaja zachował barokowy wystrój nawy i neobarokowy wystrój części prezbiterialnej. Ołtarz główny ufundowany został w 1744 roku przez Aleksandra Józefa

Pompeo Ferrari, realizatorem budowy był jego bliski współpracownik Jan Adam Stier. Kościół ukończony został w 1715 r. w formie uproszczonej w stosunku do projektu, bowiem w czasie

Bazylika – wnętrze

Sułkowskiego. W polu centralnym znajduje się obraz Trójcy Świętej adorowanej przez Matkę Boską, dzieło przypisywane Michelangelo Palloniemu (malarzowi z Florencji). Ambona stanowi wybitne dzieło sztuki snycerskiej, wykonana w pierwszej połowie XVIII wieku. Naprzeciw znajduje się znakomitej klasy artystycznej stiukowa rzeźba św. Jana Nepomucena. Do najpiękniejszych barokowych pomników nagrobnych w Polsce należą epitafia fundatorów tej świątyni, Bogusława i Rafała Leszczyńskich. Kościół posiada 10 ołtarzy bocznych, fundowanych w okresie od końca XVII do pierwszej połowy XVIII w. Prospekt chóru organowego zdobi kartusz z herbem Wieniawa rodziny Leszczyńskich. Przy głównym wejściu znajduje się kaplica wczystej adoracji urządzona w 1973 roku. W kracie południowej znajdują się epitafia kapłanów zmarłych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych. Na murze zewnętrznym kościoła, od południa znajdują się tablice epitafijne z XVII–XIX wieku oraz tablice pamiątkowe z XX wieku.

Kościół św. Krzyża

Pierwszy w Lesznie zbor luteranowski z inicjatywy luteranów, którzy przybyli do Leszna w 1628 roku, wzniesiono w 1635 roku, po uzyskaniu zgody od Rafała Leszczyńskiego w 1633 roku. Kościół spłonął w 1656 r. Jego los podzieliła w 1707 r. druga świątynia. Projekt trzeciego z kolei zboru wykonał

kontreformacji nie mógł być on okazalszy od pobliskiej świątyni katolickiej (kościół św. Mikołaja). Pomimo tego uchodził za najpiękniejszą świątynię luterancką w Wielkopolsce. Po pożarze z 1790 roku zbor odbudowano w pierwszych latach XIX wieku. Z tego okresu pochodzi wystrój jego wnętrza. Wnętrze kościoła prezentuje typowe dla Pompeo Ferrariego założenie centralne. Przestrzeń nawy wyznacza osiem masywnych filarów, z których dwa wschodnie stanowią obramienie dla ołtarza głównego. Ściany opinają tokańskie pilastry. Stiukowy ołtarz główny pochodzi z 1804 roku. W jego centrum umieszczony jest krucyfiks wykonany w 1986 r. Ambona pochodzi z początku XIX wieku. Przy niej tablica upamiętniająca wybitnego kaznodzieję i poetę Johanna Heermanna. Za ołtarzem głównym zachowały się płyty nagrobne z pierwszej połowy XVIII w. oraz ozdobna ceramiczna posadzka z XIX wieku.

Lapidarium

Lapidarium przy kościele św. Krzyża utworzone zostało w latach 1950–1959. Stanowi ono unikalny zespół ponad stu rzeźbionych w piaskowcu nagrobków od I połowy XVII wieku do XIX wieku, wolno stojących na murach świątyni i na murze okalającym plac kościelny. Większość z nich została tu przeniesiona z likwidowanych po II wojnie światowej leszczyńskich cmentarzy protestanckich (braci czeskich, kalwinistów

Lapidarium

i luteran).

Pałac Sułkowskich

Pierwszy pałac, wzniesiony w połowie XVI wieku z inicjatywy Rafała V Leszczyńskiego, znajdował się w miejscu obecnej rezydencji. Pałac powstał w stylu renesansowym i przypominał zamek z arkadowym dziedzińcem. Zamek przetrwał 100 lat, gdy w 1656 roku spłonął. Odbudowę przeprowadził Pompeo Ferrari, lecz w 1707 roku rezydencja padła ponownie ofiarą pożaru. Kolejna odbudowa i rekonstrukcja prowadzona była już w czasach Sułkowskich, gdyż w 1738 roku hrabstwo leszczyńskie oraz dobra rydzyskie zostały sprzedane Aleksandrowi Józefowi Sułkowskiemu. Na polecenie hrabiego Rzeszy Aleksandra Józefa Sułkowskiego w latach ok. 1750–1760 dokonano kompleksowej

odbudowy i rozbudowy pałacu w duchu późnobarokowym, reorganizując znacznie układ wewnętrzny i tworząc m.in. paradową klatkę schodową we wschodnim traktcie pałacu. W kolejnej dekadzie nastąpiła poważna przebudowa wnętrza i nadanie im nowego wystroju. Jednym z najciekawszych artystycznie śladów tej przebudowy pozostaje salon na piętrze o wystroju w stylu Ludwika XVI czy też rokokowe drzwi prowadzące do jego wnętrza. Trwające w drugiej połowie XVIII wieku przebudowy i remonty pałacu Sułkowskich nie pozwoliły właścicielom cieszyć się zbyt długo wspaniałą rezydencją. W 1845 roku książę ordynat August Antoni Sułkowski sprzedał pałac w Lesznie pruskiemu fiskusowi. Władze państwowe przystąpiły natychmiast do prac remontowo-

Barokowy pałac Sułkowskich

-adaptacyjnych i jeszcze w tym samym roku uruchomiły w pałacu gimnazjum. Po roku 1888 władze pruskie dokonały kolejnej poważnej przebudowy pałacu – w konsekwencji dawny pałac stał się siedzibą Królewskiego Sądu Okręgowego, Królewskiego Sądu Krajowego oraz Królewskiego Urzędu Katastralnego. W związku z przypisaniem pałacowi funkcji sądowych, w jego bezpośrednim sąsiedztwie, po południowo-wschodniej stronie gmachu, zbudowano niewielki budynek więzienny. Po odzyskaniu niepodległości w 1920 roku utrzymano funkcję sądową pałacu. Funkcjonowały tu państwowy Sąd Okręgowy oraz Sąd Powiatowy, a Temida była gospodarzem gmachu także w trakcie II wojny światowej. Po 1945 roku pałac stał się siedzibą Powiatowej Rady Narodowej i administracji powiatu leszczyńskiego, a po utworzeniu w 1975 roku województwa leszczyńskiego zagościła w nim administracja wojewódzka. Aktualnie gmach jest siedzibą Oddziału Zamiejscowego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu.

Muzeum Okręgowe

Muzeum powstałe w 1950 roku, dopiero w 1961 roku otrzymało własny gmach: pastorówkę z XVIII wieku (gdzie mieszczą się ekspozycje stałe Działu Historii, Archeologii i Etnografii) i sąsiadującą z nią XIX-wieczną kamienicę (w której mieści się Galeria Malarstwa). W 1993 roku w Muzeum utworzono Dział Judaistyczny, którego siedzibą został dom przedpogrzebowy na dawnym cmentarzu żydowskim oraz budynek leszczyńskiej synagogi z początku XVII wieku. Najbogatszą kolekcją Działu Sztuki jest malarstwo polskie o tematyce wiejskiej (m.in. obrazy wybitnych artystów polskich przełomu XIX i XX wieku: Józefa Chełmońskiego, Jacka Malczewskiego, Juliana Fałata, Leona Wyczółkowskiego czy Włodzimierza Tetmajera). Niebagatelnym jest też zbiór portretów: mieszczan-skich, szlacheckich z XVIII wieku oraz królewskich. Muzeum ma największe w Polsce zbiory związane z ruchem reformatorsko-religijnym rozwijanym przez braci czeskich, którzy – uciekając przed prześladowaniami z własnej ojczyzny – znaleźli schronienie w Polsce. W XVI–XVII wieku głównym ośrodkiem ich działań było właśnie Leszno, centrum polskiego protestantyzmu. Pod protektorem Leszczyńskich bracia czescy założyli tu szkołę, drukarnię i zbór. W Muzeum przechowywane są pozostałe po nich dokumenty, druki, kolekcja portretów trumiennych z ko-

ściola św. Jana (dawny zbór), będące unikatowymi zabytkami osłony ołtarzowe (antependia), wyroby złotnicze, a także eksponaty związane z najwybitniejszą postacią wśród braci czeskich – Janem Amosem Komeńskim. W Dziale Historii znajdują się także archiwalia dotyczące właścicieli miasta: Leszczyńskich (XVI–XVIII wiek) i Sułkowskich (XVIII wiek) oraz dziejów Leszna i okolicznych miast. Jako placówka wielodziałowa Muzeum gromadzi także znaleziska archeologiczne, wyroby rzemiosła artystycznego, sztukę i rzemiosło ludowe, numizmaty i militaria. W zbiorach Działu Judaistycznego znajdują się przedmioty liturgiczne i obrzędowe (lampki chanukowe, świeczniki szabatowe, balsaminki na wonne zioła, zwoje tory) oraz zbiorów starych pocztówek o tematyce żydowskiej. Zespół ponad stu płyt nagrobnych z XVII–XIX wieku pochodzących z żydowskiego cmentarza w Lesznie tworzy lapidarium. Stałe ekspozycje Muzeum:

- „Świątynia żalu” (tablice i portrety trumienne),
- „Galeria portretu polskiego XVII–XIX w.”,
- „Galeria malarstwa polskiego o tematyce wiejskiej”,
- „Jan Amos Komensky i bracia czescy”,
- „Leszno poprzez wieki”,
- „Nasi przodkowie” (archeologiczna),
- „Kultura ludowa południowo-zachodniej Wielkopolski”,
- „Rzemiosło artystyczne”,
- Dział Judaistyczny – „Żydzi w Wielkopolsce”.

Synagoga

Synagoga usytuowana w centrum dawnej dzielnicy żydowskiej, w północnej części miasta, należy do największych i najlepiej zachowanych bożnic w województwie wielkopolskim. Świątynia stanowi główny akcent pozostałości po dzielnicy żydowskiej w Lesznie. Obiekt jest świadectwem wielokulturowej historii miasta. Po rewitalizacji synagoga stała się oddziałem Muzeum Okręgowego, w którym umieszczono Galerię Sztuki i Dział Judaistyczny. Synagoga w Lesznie należy do największych i najstarszych zachowanych synagog w Wielkopolsce, jest świadectwem życia religijnego jednej z największych gmin żydowskich regionu w XVIII i na początku XIX wieku. Jest to obiekt murowany, podpiwniczony, z cegły, o ścianach otynkowanych, zbudowany na rzucie prostokąta z dobudowanymi

Synagoga – sala główna

mi przedsionkami od zachodu i wieżą. Bryła synagogi jest zwarta, masywna, jednokondygnacyjna z wysokim przyziemem; korpus przykryty czterospadowym dachem; od wschodu rozbudowana sala modlitewna, dwukondygnacyjna z trójkątnym naczółkiem i dwuspadowym dachem. Po bokach znajdują się symetryczne, niższe dobudówki. Od zachodu przystawione zostały na wysokość połowy kondygnacji przedsionki przykryte dachami namiotowymi. Gmina leszczyńska mimo ortodoksyjnego charakteru urządziła swoją synagogę na wskroś nowocześnie. Wnętrze zawierało jednoprzestrzenną, wysoką salę modlitewną z bimą (mównicą) dosuniętą do aron ha-kodesz (szafa na Torę), wewnętrzne, jednopoziomowe empyry dla kobiet, obiegające wszystkie ściany, poza wschodnią, zajęta przez dużą arkadę łączącą korpus z wieżą. Synagoga posiadała dobrej klasy organy, wentylację oraz centralne ogrzewanie. Dobudowany aneks wieżowy, zwieńczony cebulastym hełmem mieścił m.in. organy oraz pokoje rabinów. W synagodze zachował się wystrój wnętrza: polichromia z efektowną dekoracją ścian i promienistą gorią, zdobiącą wywietrznik w czaszy głębokiego, pozornego sklepienia. Na uwagę zasługuje fakt, że kazania w synagodze wygłaszano w języku niemieckim – podobnie jak w innych postępowych synagogach. Stawiało to leszczyńską synagogę w środowisku ortodoksyjnym na najwyższym poziomie. Po ostatniej rewitalizacji budynek dawnej synagogi został dostosowany do potrzeb współczesnego użytkownika. Udało się zachować pierwotną formę, ale funkcje obiektu poszerzono. Dzisiaj synagoga

należy do najbardziej reprezentacyjnych budynków leszczyńskiej Starówki.

Pomnik Żołnierzy Garnizonu Leszczyńskiego

Pomnik Żołnierzy Garnizonu Leszczyńskiego, budowany w latach 1984–1987 dla uczczenia uczestników wojny obronnej 1939 roku, powstał z inicjatywy kombatanów 1939 roku, byłych żołnierzy 55. Pułku Piechoty, 17. Pułku Ułanów im. Króla Bolesława Chrobrego i Batalionów Obrony Narodowej „Leszno, Kościan, Rawicz”. Pomnik składa się z trzech budowli z cegły przypominających bastiony obronne. W bastionach tych złożono symboliczne urny z artyleryjskich łusek z ziemią z pól bitewnych, na których w wojnie obronnej 1939 roku polegli żołnierze z leszczyńskiego garnizonu.

Pomnik osiedla Armii Krajowej

Bardzo rzadko się zdarza, aby osiedle mieszkaniowe miało swój pomnik. W Lesznie taki pomnik posiada osiedle Armii Krajowej. Dawniej było to osiedle Kraju Rad, które po upadku komunizmu zmieniło swą nazwę. Właśnie w tym okresie postawiono pomnik, na którym widnieje Znak Polski Walczącej. Jest to symbol w kształcie kotwicy. Człon kotwicy w postaci litery P symbolizuje Polskę, a ramiona literę W – walkę.

Pomnik 200-lecia Konstytucji

3 Maja i Odzyskania Niepodległości

Pomnik upamiętniający dwa niezwykle ważne wydarzenia w historii naszego kraju: uchwalenie Konstytucji 3 Maja oraz odzyskanie przez Polskę niepodległości. Odsłonięcia dokonano w przeddzień Święta Niepodległości, dnia 10 listopada 1991 roku. Monument

zbudowany jest z kilku głązów. Na najwyższym z nich znajduje się stylizowany, mosiężny orzeł w koronie. Mniejsze zawierają daty związane z historią walk Polaków o niepodległość. Na pomniku mieszczą się również cztery pamiątkowe tablice. Koronny napis rzucający się w oczy to: „Konstytucja, Niepodległość”.

Szlaki rowerowe

Region leszczyński dysponuje świetną ofertą dla amatorów turystyki rowerowej, szlakami rowerowymi o różnej długości i stopniu trudności, m.in.:

1. Szlak parków dworskich [23 km]: Mierzejewo – Krzemieniewo – Brylewo – Hersztupowo – Nowy Belęcin – Bojanice – Górzno,
2. Szlak ziemiańskich siedzib [18,2 km]: Oporowo – Robczyńsko – Pawłowice – Górzno,
3. Szlak wiatraków [42 km]: Ponić – Lubonia – Kociugi – Garzyn – Górzno – Świerczyna,
4. Szlak „Od pałacu do zamku” [32 km]: Rokosowo – Łęka Wielka – Oporowo – Mierzejewo – Pawłowice – Kąkolewo – Karczma Borowa – Grzybowo – Osieczna,
5. Szlak królewski [19 km]: Krzemieniewo – Drobnin – Garzyn – Grodzisko – Łoniewo – Osieczna,
6. Szlak przez Jaworowy Jar [10,5 km]: Goniembice – Osieczna – Grodzisko,
7. Szlak „Dookoła Leszna” [25 km]: Leszno,
8. Szlak „Historyczne dróżki” [21,3 km]: Święciechowa – Trzebiny – Niechlód – Gołanice – Krzycko Małe – Święciechowa,
9. Szlak „Pośród łąk i lasów” [7,2 km]: Święciechowa – Mórkowo – Święciechowa.

Źródło

- https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_Leszna
- <http://www.leszno.interbit.pl/herb2.htm>
- <http://regionwielkopolska.pl>
- <http://regionwielkopolska.pl/dzieje-wielkopolski>
- <https://www.google.pl/search?q=leszno+muzeum>
- http://www.zabytki.leszno.pl/Palac_Sulkowskich
- http://www.2015.leszno.pl/Tra-sy_rodowe

Szlaki rowerowe ziemi leszczyńskiej

Koniński Kurier Oświatowy

Kwartalnik Publicystyczno-Edukacyjny

Wydawca:
Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

Zespół Redakcyjny:
Jarosław Jankowski (redaktor naczelny)
Danuta Jaszczak (zastępca redaktora naczelnego)
Zbigniew Budny (sekretarz)
Aleksandra Czaplicka-Wojtas (redaktor)
Mira Olszak (redaktor)
Wioletta Poturała (redaktor)
Iwona Hudańska (redaktor)

Materiały przygotowane według zasad określonych na stronie internetowej CDN w zakładce „Publikacje” prosimy przysyłać pod adresem redakcji do sekretarza „Kuriera” bądź – w wersji elektronicznej – pod adresem: kko@cdnkonin.pl.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania nadesłanych tekstów i nadawania im tytułów.

Skład, łamanie i druk: LeonStudio.pl

Adres redakcji:
62-510 Konin, ul. Sosnowa 14 (CDN)
tel. 63 245 75 20, fax 63 245 61 95
internet: www.cdnkonin.pl
e-mail: kko@cdnkonin.pl

Inicjatywy Samorządu Województwa Wielkopolskiego na rzecz edukacji

Sprawozdanie z przebiegu konferencji „Praktyczne wsparcie młodzieży niedostosowanej i zagrożonej niedostosowaniem”

9 marca 2018 roku w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu odbyła się konferencja poświęcona praktycznym zagadnieniom wsparcia młodzieży niedostosowanej społecznie i zagrożonej niedostosowaniem w kontekście roli placówki socjoterapeutycznej powstającej w Cerekwicy Nowej. Organizatorami konferencji byli Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu i Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Cerekwicy Nowej, a skierowana ona była do: pedagogów, wychowawców, psychologów, nauczycieli, osób i instytucji zajmujących się pracą z młodzieżą niedostosowaną społecznie lub zagrożoną niedostosowaniem.

W konferencji wzięli udział zaproszeni goście:

- Pani Marzena Wodzińska – Członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego,
  - Pani Dorota Kinal – Dyrektor Departamentu Edukacji i Nauki UMWW w Poznaniu,
  - Pan Jan Grzesiek – Radny Sejmiku Województwa Wielkopolskiego,
  - Pan Teodor Grobelny – Starosta Powiatu Jarocińskiego,
  - Pan Jan Bartzak – Sekretarz Powiatu w Jarocinie,
  - Pani Wioletta Michalska – Dyrektor MOW w Jastrowiu,
  - Pani Edyta Janiszewska – Sędzia Sądu Rejonowego w Kaliszu,
  - Pan Mariusz Witeczak – Naczelnik Wydziału Edukacji w Urzędzie Miejskim w Kaliszu,
  - Pan Sławomir Sobczyk – Naczelnik Wydziału Edukacji w Starostwie Powiatowym w Pleszewie,
  - Pan Wojciech Zarzycki – Zastępca Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu,
  - Pani Jarmila Becla – Kierownik Opiniodawczego Zespołu Sądowych Specjalistów przy Sądzie Okręgowym w Kaliszu,
  - Pani Sylwia Melka – nauczyciel konsultant ds. doradztwa w ODN w Kaliszu,
  - Pani Agnieszka Ciekalska – nauczyciel konsultant ds. wychowania i profilaktyki w ODN w Kaliszu.
- Dyrektor Marek Krzyżostaniak – mo-

derator konferencji – w krótkich słowach podkreślił wagę tego spotkania ze względu na udział w nim praktyków, którzy na co dzień pracują z młodzieżą niedostosowaną społecznie lub zagrożoną takim niedostosowaniem. Kończąc swoje wprowadzenie, poprosił o zabranie głosu panią Marzenę Wodzińską – Członka Zarządu Województwa Wielkopolskiego, która w swoim wystąpieniu poinformowała zebranych o programach profilaktycznych realizowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. To właśnie Samorząd zwrócił uwagę na istniejące możliwości pełnego wykorzystania bazy i infrastruktury MOW w Cerekwicy Nowej. W Wielkopolsce działa obecnie pięć Ośrodków Socjoterapii. Nie ma ich jednak w południowej Wielkopolsce. W związku z tym Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął w dniu 26 lutego 2018 r. Uchwałę o powołaniu Liceum Ogólnokształcącego i Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Cerekwicy Nowej. Tym samym placówka w Cerekwicy Nowej poszerzy swoją ofertę edukacyjną i wychowawczą. Pani Marzena Wodzińska przypomniała zebranych długoletnią historię wychowawczą tej placówki, której tradycja sięga 120 lat. Kończąc swoje wystąpienie, pani Marzena Wodzińska podziękowała za współpracę samorządowcom i pracownikom kuratorium.

W dalszej części konferencji wystąpił radny Sejmiku Województwa Wielkopolskiego pan Jan Grzesiek, który podkreślił bardzo dużą aktywność MOW w Cerekwicy Nowej i jego nieustający rozwój. Samorząd Województwa w trosce o młodzież niedostosowaną społecznie i zagrożoną takim niedostosowaniem realizuje zadania również z punktu widzenia finansowego, inwestycyjnego, dba o systematyczne doposażanie placówki w Cerekwicy do pracy z młodzieżą.

Konferencja miała na celu m.in. przybliżenie informacji o powstającym MOS w Cerekwicy Nowej, jak dotąd jedynym w południowej Wielkopolsce. Jego utworzenie jest odpowiedzią na zapotrzebowanie społeczne sygnalizowane zarówno przez rodziców, jak i instytucje zajmujące się problematyką wychowania.

Pan Marek Krzyżostaniak stwierdził, że nadzór kuratora można umieścić

w grupie środków wychowawczych niezmieniających dotychczasowego środowiska wychowawczego nieletniego. Podopieczny pozostaje w swoim dotychczasowym środowisku, w którym ponadto oddziałuje się na niego wychowawczo. Nadzór ten chroni niejako dziecko przed oderwaniem od środowiska domowego, co może być związane z umieszczeniem go w placówce wychowawczo-resocjalizacyjnej. Jest jednocześnie działalnością profilaktyczną – jest to oddziaływanie nie tylko na dziecko, które dopuściło się zachowań nieakceptowanych lub przestępstwa, ale również jest to pedagogizacja rodziców. O podzielenie się swoimi doświadczeniami i przemyśleniami w tym zakresie moderator poprosił panią Dorotę Kinal, długoletniego kuratora sądowego, ale także Dyrektora Departamentu Edukacji i Nauki UMWW w Poznaniu.

Dzieląc się swoimi doświadczeniami, pani Dorota Kinal przedstawiła szereg przykładów obrazujących pracę kuratora sądowego ze szczególnym uwzględnieniem podmiotowości w traktowaniu podopiecznych.

Pani dyrektor D. Kinal przedstawiła także ważne wnioski, które wynikają z jej doświadczenia kuratorskiego. Zwróciła uwagę na fakt, że dzieci objęte nadzorem są stygmatyzowane, czasami nawet przez nauczycieli i pedagogów, a dziecko wymaga głównie miłości, bezpieczeństwa i akceptacji. Poza tym wskazała, że organizowane dla rodziców kursy przybliżające im wiedzę na tematy dotyczące wychowania są prowadzone często w niezrozumiałym dla nich języku, a tym samym są zbyt trudne. Na koniec swojego wystąpienia pani dyrektor Kinal życzyła zebranych jak najmniej trudnych przypadków.

Prowadząc moderację, M. Krzyżostaniak nadmienił, iż to, w jaki sposób interpretujemy i wyjaśniamy zdarzenia, decyduje o naszych własnych emocjach, postawach i działaniach wobec innych ludzi. Odniósł się tutaj do teorii atrybucji, pozostawiając otwarte pytanie, jakie postawy wobec młodzieży niedostosowanej społecznie i zagrożonej niedostosowaniem reprezentują ludzie. W tym zakresie poprosił o zabranie głosu panią Sylwię Melkę z ODN w Kaliszu.

Sylwia Melka, konsultant z ODN w Kaliszu wypowiedziała się na temat postaw wobec młodzieży niedostosowanej społecznie i zagrożonej niedostosowaniem społecznym. Swoją wypowiedź rozpoczęła od przytoczenia słów Arystotelesa: „Człowiek jest istotą społeczną”. Pani Melka przypomniała zebranych o kompetencjach społecznych, które najpierw na-

bywamy, a później je rozwijamy. Jednak, żeby rozwijać kompetencje, potrzebne są wiedza, postawa i umiejętności. Następnie prelegentka omówiła poziomy neurologiczne Diltsa, wyjaśniła, skąd się biorą postawy, z jakich komponentów składa każda postawa. Zwróciła również uwagę na to, że dużym zagrożeniem w kształtowaniu postaw jest zjawisko stygmatyzacji: etykietowanie, stereotypizacja, oddzielenie „nas” od „ich”, utrata statusu społecznego i dyskryminacja, których doświadcza osoba napiętnowana, uprzedzenia. Następnie zebrani poznali profil współczesnego nastolatka oraz mechanizmy kształtowania postaw.

Kolejnym prelegentem była pani Wioletta Michalska, dyrektor MOW w Jastrowiu, która przedstawiła różne rodzaje wsparcia młodzieży w warunkach instytucjonalnych – Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii i Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego. Pani dyr. Michalska swoje wystąpienie rozpoczęła wyjaśnieniem, że bardzo ważne jest uświadomienie rodzicom, iż wymienione ośrodki to placówki wychowujące, wspierające, umożliwiające ukończenie szkoły.

Prelegentka wskazała także na bardzo istotne różnice w zakresie umieszczenia dziecka w MOS lub MOW – decyzję o umieszczeniu dziecka w MOS podej-

muje rodzic, natomiast do MOW nieletni trafia na podstawie postanowienia sądu. Aby dziecko mogło zostać umieszczone w MOS, należy uzyskać w poradni psychologiczno-pedagogicznej orzeczenie o niedostosowaniu społecznym, a następnie z tym orzeczeniem udać się do starostwa w swoim miejscu zamieszkania, gdzie otrzyma się informację o wolnych miejscach w placówkach socjoterapeutycznych. W MOS istnieje także możliwość wyjazdów świątecznych i wakacyjnych, ponieważ decyduje o tym placówka, w przeciwieństwie do MOW, gdzie decyzja ta pozostaje w gestii sądów.

Dyrektor MOW pan Marek Krzyżostaniak poinformował, że powstający właśnie MOS jest odpowiedzią na sygnały o braku takiej placówki w południowej części Wielkopolski. MOW i MOS w Cerekwicy Nowej są to placówki przeznaczone dla dziewcząt. Na pewno poszerzenie oferty edukacyjnej w postaci liceum ogólnokształcącego ułatwi podjęcie decyzji wielu rodzicom i dziewczętom. Ponadto dyrektor poinformował o wprowadzanych zmianach do Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W dalszej części konferencji przystąpiono do prezentacji form i metod pracy cerekwickiej placówki. Pan Jacek Krawczyk zaprezentował film, który ukazał

działalność wychowawczą, opiekuńczą i edukacyjną MOW w Cerekwicy Nowej. Ukazane w filmie metody i formy pracy były tożsame lub bardzo zbliżone z metodami i formami pracy stosowanymi w MOW w Jastrowiu. Po zakończonej prezentacji pani dyrektor MOW w Jastrowiu pogratulowała dyrektorowi MOW w Cerekwicy Nowej wspaniałej bazy, bogatego wyposażenia placówki, urokliwego położenia oraz możliwości wyjazdu wychowanek na wycieczki profilaktyczno-edukacyjne. W tym miejscu pan dyrektor Jarosław Wujkowski poprosił wychowanki z MOW wraz z nauczycielem zawodu, panią Urszulą Kuczerawą i w obecności uczestników konferencji wręczył dziewczętom podziękowanie za przygotowanie smacznych kanapek i ciasta oraz miłą obsługę.

W panelu dyskusyjnym głos zabrali zarówno uczestnicy konferencji, jak i zebrani goście. Przystąpiono do podsumowania konferencji. Dyrektor ODN w Kaliszu przypomniał, że celem konferencji było zapoznanie jej uczestników z problematyką praktycznych zagadnień wsparcia młodzieży „trudnej” oraz poinformowanie o powstającym w Cerekwicy Nowej Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii. W ocenie organizatorów zadania te zostały spełnione.

Wioletta Poturała *nauczyciel konsultant CDN w Koninie*

Upowszechnianie gry w szachy w szkołach

Od kilku lat w przestrzeni edukacyjnej pojawiały się głosy przedstawiające walory gry w szachy. Ważnym działaniem były też organizowane przez Polski Związek Szachowy od 10 lat konferencje dla nauczycieli i trenerów na temat edukacyjnego wymiaru tej gry. W 2012 roku także Unia Europejska przyjęła rezolucję, która stanowiła zachętę do wprowadzenia do szkół programu „Szachy w szkole”. W polskiej szkole podstawowej od 1 września 2017 r. jest wdrażana nowa podstawa programowa i zgodnie z wiedzą pani minister Anny Zalewskiej nauka matematyki na tym etapie ma zostać wzmocniona poprzez elementy gry w szachy.

W odpowiedzi na wyżej wskazane potrzeby w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie zorganizowano w listopadzie dwie formy szkoleniowe adresowane do nauczycieli zainteresowanych omawianą tematyką, w tym szczególnie z edukacji wczesnoszkolnej. Celem zajęć

było doskonalenie kompetencji szachowych oraz metodycznych związanych z nauczaniem gry w szachy. W programie spotkań znalazły się następujące zagadnienia: podstawy gry w szachy, elementarne motywy taktyczne, nauczanie gry w szachy dzieci w różnym wieku, w tym w edukacji wczesnoszkolnej, edukacyjne i wychowawcze walory gry w szachy.

Zajęcia dla nauczycieli poprowadził pan Kamil Szadkowski – trener i zawodnik UKS Smecz Konin, instruktor szachowy, sędzia, mistrz FIDE, autor materiałów szkoleniowych, w środowisku znany jako trener wielu obiecujących szachowych talentów, którzy zajmowali już wysokie miejsca na międzynarodowych imprezach (w tym roku Jan Klimkowski – podopieczny pana Szadkowskiego – wywalczył ósme miejsce w Mistrzostwach Europy Juniorów do lat dziesięciu).

Nauka gry w szachy – mimo początkowych obaw uczestników zajęć

– spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem. Nauczyciele podkreślali, że gra rozwija pamięć i umiejętność analizowania oraz wyciągania wniosków, wspiera umiejętności matematyczne, zdolność logicznego myślenia, uczy koncentracji. Ponadto szachy pomagają kształtować ważne cechy osobowości: uczą odpowiedzialności za własne czyny, planowania i dyscypliny.

Uczestnicy szkoleń poznawali tajniki tej królewskiej gry za pomocą różnorodnych i niezwykle ciekawych narzędzi. Były wśród nich tradycyjne pomoce, ale także animowane filmy pokazujące starcia baśniowych postaci (takich jak królowy i rycerze) pomagające zrozumieć najmłodszym reguły gry. Serdecznie zachęcamy do udziału w kolejnym roku szkolnym w zajęciach o tej tematyce, gdyż z pewnością poza walorami edukacyjnymi szachy przypominają nam wszystkim, że „Każdy ruch pociąga za sobą konsekwencję” (G. Kasparow).

Krystyna Kowalczyk, Romana Budynek, Karola Glasner nauczyciele bibliotekarze CDN PBP w Koninie Filii w Kole

Bajkowe koty w CDN Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie Filii w Kole

„Świat domowych kotów” to otwarte spotkanie dla dzieci i ich opiekunów. Zaplanowałyśmy na ten czas zabawy integracyjne, czytanie wrażeń, prace artystyczne z surowców wtórnych.

Koty były z makulatury, z gazet i z tektury w wersji 3D, a także 2D w wersji kirigami. Dzieci samodzielnie doбираły średnicę koła, wycinały i przyklejały kolejne elementy. Efekt przeszedł najśmielsze oczekiwania. Nasze koty podwórkowe miały różne nastroje. Były radosne, zadziwione, błogie, pogodne.

W literaturze znajdujemy zaskakująco dużo wypowiedzi na temat kotów. Dzieci z zaciekawieniem słuchały fragmentu książki *Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek* Justyny Bednarek zatytułowanego *Opowieść o skarpetce piątej*, która uratowała małego kotka przed niedobrym chłopcem, a potem zmieniła się w coś zupełnie innego.

Były też zabawy integracyjne: przedszkolaki rysowały własną wizytówkę,

tworzyły opowieści słowne z kostkami story cubes. Dzieci wyczarowywały dynamiczne i przepełnione różnymi wydarzeniami kocie historie. Grały w kółko i krzyżyk, karty edukacyjne dobble – rozgrywki były bardzo szybkie i emo-

cjonujące, przy stole dużo się działo; była to wspaniała zabawa przy zaangażowaniu wszystkich graczy. Śmiechu było przy tym co niemiara. Był też czas na samodzielne czytanie i zwiedzanie nowej biblioteki.

